National Li rary 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. ON4
L

VABA EESTLANE

Second class mail
registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL
JA NELJAPÄEVAL

Nr. 80 (3372) XXXVI aastakäik | Neljapäeval, 29. oktoobril 1987 — Thursday, October 29, 1987 | Üksiknumbri hind 75 centi

Lydia Van der Veen ja Lembit Nieländer esinemas.
Foto: L. Marley

Kotkajärve vallutas Eesti Maja

Skaudisõprade meeleolukas sügispidu

Möödunud laupäeva õhtul toimus Eesti Maja suures saalis üks hooaja esimesi ja meeleolukamaid pidusid — varematel aastatel Kotkajärve „balliks" nimetatud ja nüüd tagasihoidlikumalt esitatud — Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsi sügispidu. Ülev pidumeeleolu oli selle balli nimetuse põhjuseks ja ülevat meeleolu jatkus kuhjaga ka tagasihoidlikuma tiitli all.

Igamõõdulistel skautidel — väikestest huntidest kuni suurte mehevolaskiteni — on üks tähtis põhimõte: iga päev tuleb teha vähemasti üks heategu. See on nii tähtis, et see kuulub koguni skaudivandesse ja seda kinnitatakse pühalikult kaelarätiku saamisel.

Skaudisõpradel, kes enamasti on vanad skaudid või skaudivanemad, on see skautlik põhimõte kogu nende organisatsiooni olemasolu aluseks. Nad ei tee midagi muud kui püüavad oma heategudega aidata skautidel ja gaididel kasvada headeks inimesteks ja tublideks eestlasteks. Skaudisõprade liikmemaks läheb kõik selleks otstarbeks ja pidude ning korjandustega tehakse veel lisa.

Toronto skaudisõbrad on osanud oma asja nii korraldada, et neil on kindel liikmeskond ja veel kindlamad pidukülalised, kes kord aastas täidavad Eesti Maja suure saali ning käituvad seal kõige meeldivamal viisil: tunnevad rõõmu headest ettekannetest, söövad ja joovad mõõdukalt, löövad tantsu ning ostavad loteriid alati „kuivaks". Kui on aeg Eesti Maja uste

(Järg lk. 4)

Uus tehnoloogia Eesti Ühispangas

Eesti rahaasutusel edukas tegevusaasta

Toronto Eesti Ühispanga juhatus on koos ametkonnaga jatkanud vaikselt ja järjekindlalt käesoleva aasta jooksul panga ülesehitamist ja eesti rahaasutuse operatsioonide moderniseerimist, mis on andnud ka häid tulemusi. Eesti Ühispanga juhatuse liikmed K. Randlaid (esimees), E. Kuris (abiesimees) ja A. Kütt (laekur) ning panga jooksvate operatsioonide juhataja P. Kjilaspea andsid rahaasutuse tegevuse ja saavutuste kohta käesoleva aasta esimese üheksa kuu vältel eesti ajakirjandusele ülevaate möödunud neljapäeval toimunud jutuajamisel, naelutades eriti kinni, et panga varade seis ületab 30 miljonit dollarit ning neto puhastulu on märgatavalt suurem 1987. aasta eelarvest.

Ajakirjandusele antud informatsiooni sissejuhatuses mainiti, et Toronto Eesti Ühispanga edusammude põhjuseks käesoleval aastal on üldine positiivne majanduslik olukord, liikmeskonna usaldus ning panga pingutused parema, kasulikuma ja moodsama teeninduse pakkumiseks. Eestlaste rahaasutus on pakkunud paremaid laenutingimusi võrreldes teiste pankadega, rakendanud lahtised hüpoteegid ja madalamad laenuprotsendid. Sellele lisaks on võimaldatud panga liikmetele mitmesuguseid hoiuste liike kõrgemate hoiuprotsentidega.

Kui võrrelda Eesti Ühispanga operatsioone Kanada suurpankade operatsioonidega, siis eesti rahaasutusel on olnud võimalik teostada peaaegu kõiki panga tehinguid ilma lisamaksuta. Suurpangad ei ole suutnud seda teha vaesestunud arengumaade suurte laenude mahakirjutamise tõttu. Seega võiks ütelda, et suurpankade raskused on olnud kasuks Eesti Ühispangale, kus on olnud vähe laenude probleeme. Meie ühispangal ei ole tulnud tegeleda ka selliste probleemidega nagu seda on trust-kompaniide sisemaa laenud, seda eriti Lääne-Kanadas, kus raskuseks on laenutagatise väärtuse langus.

Valitsus ei ole jäänud nende väärnähtuste vastu võitlemisel ükskõikseks — föderaal- ja provintsivalitsused on kehtestanud uusi seadusi, mis võimaldavad valitsusasutustel teostada tõhusamat kontrolli. Uued seadused määritlevad ka rahaasutuste sisemise kontrolli nõudeid ja asjaajamise efektiivsust uue tehnoloogia rakendamisel. Seoses sellega suurendab ka Toronto Eesti Ühispank raali kasutamist panga asjaajamises, mis võimaldab tõhusamat kontrolli pangatehingute üle. Liikmete ajakohaseks teenindamiseks on meie ühispanga juhatus otsustanud Toronto eestlaste rahaasutuse lülitada üldisesse rahaasutuste süsteemi Põhja-Ameerika kontinendi ulatuses, mis võimaldab hiljem laiendamist ka teistele kontinentidele. Käesoleva aasta 1. oktoobrist alates võivad Toronto Eesti Ühispanga liikmed oma

(Järg lk. 9)

EELK Peetri Kogudus Torontos

NÄITEMÜÜK

pühapäeval, 1. novembril 1987
pärast hommikust jumalateenistust all saalides

RIKKALIK LOTERII

Einelaud koguduse naisringi korraldusel

Eesti Pensionäride Klubi Torontos
korraldusel neljapäeval, 12. nov. kell 2 p.l.
Eesti Maja suures saalis

HILISSÜGISENE „MOE-NÄITUS" KOHVILAUGA

Muusika ja laulud „KÜLAKAJA" orkestrilt.

KÕIK TERETULNUD

Walter Lood'i
VI iseseisev

MAALIDE NÄITUS

14. ja 15. nov. kell 1—9 p.l.
Eesti Maja väikeses saalis

Maalikunstnik ARVILLE PUSTRÖM-UUS

KUNSTINÄITUS

Toronto EESTI MAJA näituse saalis
958 Broadview Ave.
reedel, 6. nov. kell 2—9
Avatud: laupäeval, 7. nov. kell 10 e.l.—9 õhtul
pühapäeval, 8. nov. kell 11—5 p.l.

Sügispeo perenaised. Laina Metsalo, Selma Metsala, Lia Orav, Helje Valter, Helgi Sambla, Helmi Soostar.
Foto: L. Marley

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane,
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

FREE ESTONIAN

PUBLISHER: Free Estonian Publishers Ltd.
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

Tegevtoimetaja: Arvi Tinits. **Toimetaja:** Olaf Kopvillem.

Toimetuse kolleegium: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss.

Telefonid: toimetus 733-4550, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 733-4551 avatud esmaspäevast reedeni 9—3-ni.

Tellimishinnad Kanadas: ajalehe tariifiga aastas $60.—, poolaastas $34.— ja veerandaastas $18.—, kiripostiga lisandub postikulu — vastavalt $111.—, $60.—, $31.—.

Tellimishinnad väljaspool Kanadat: aastas $80.—, poolaastas $44.— ja veerandaastas $23.—. I klassi posti ja lennuposti hinnad vastavalt — USA $115.—, $62.—, $32.—, mujal välismaal $140.—, $75.—, $40.—.

Aadressi muudatus $1.— — Üksiknumbri hind 75 c.

Kuulutuste hinnad: üks toll ühel veerul: $5.50, esiküljel $6.50.

Kuulutusi võetakse vastu nädala esimesse ajalehte kuni reede homm. kella 10-ni ja nädala teise ajalehte kuni teisip., homm. kella 10-ni. **Väljaspool tööaega:** Leida Marley 223-0080.

Kanada ja Lõuna-Aafrika

See oli ühe naise võitlus 35 mehe vastu, mis lõppes ilmselt naise võiduga. Võitluse areeniks oli Vancouveris äsja toimunud Commonwealthi (Rahvaste Ühendus) riikide riigipeade konverents, meeste vastu võidelnud naiseks Briti peaminister Margaret Thatcher ning tema vastaseks 35 peaministrit, kellede hulgas olid domineerivamateks kujudeks kongressi juhataja Kanada peaminister Brian Mulroney, Austraalia *peaminister Bob Hawke*, India peaminister Radzhiv Nehru ja mõned Aafrika riikide juhid.

Kongressil oli kõige tähtsamaks küsimuseks Commonwealthi riikide suhtumine Lõuna-Aafrikasse, kus sealne valgete rezhiim jatkaba oma apartheidi poliitikat, millega riigis suures enamuses olevatele mustadele ei garanteerita kõiki demokraatlikke õigusi ning võetakse neilt võimalus osa võtta rahvaesinduse valimistest. Lõuna-Aafrika valgete rezhiim on jäänud kindlalt oma seniste seisukohtade juurde, et ta taotleb samm-sammult reformide rakendamist kuid ei nõustu kõigile Lõuna-Aafrika elanikele — mustadele ja valgetele — võrdse hääleõiguse andmisega, kuna see tähendaks võimu üleandmist mustadele, mille lõpptulemuseks oleks kõigi valgete väljasurumine Lõuna-Aafrikast ning seal N. Liidu toetusel kommunistliku rezhiimi kehtestamine.

Mustad on valgete rezhiimi murdmiseks asutanud oma võitlusorganisatsiooni African National Congress'i (Aafrika Rahvuskongressi), kes on organiseerinud relvastatud jõugud Lõuna-Aafrika elanikkonna ja valitsuse terroriseerimiseks. Need lööksalgad saavad oma relvad ja varustuse Lõuna-Aafrika naaberriikidest, kus asuvad ka nende baasid. Lõuna-Aafrika sõjajõud on mitmel puhul tunginud üle piiri ja rünnanud neid baase Mosambiigis, mis on esile kutsunud protestitormi Aafrikas.

Apartheidi murdmiseks on Briti impeeriumi raamidesse varem kuulunud riikide assotsiatsiooni — Commonwealthi- poolt alustatud suurt kampaaniat, mille kandetalaks on majanduslikud sanktsioonid Lõuna-Aafrika vastu. Nende sanktsioonide rakendamisel sammub esirinnas Kanada konservatiivide valitsus eesotsas peaminister Mulroneyga, kes on loonud eriti sõbralikud suhted mõningate Aafrika riikidega, milledest osa on marksistlikud ja on rakendanud diktaatorlikud rezhiimid. Paraku ei ole nendel sanktsioonidel olnud siiski soovitud edu ning Vancouverisse kokku kutsutud konverents oligi mõeldud selleks, kuidas neid sanktsioone tõhustada. Eestvõitlejaks oli siin Kanada peaminister Mulroney, kes lootis sanktsioone kritiseeriva Briti peaministri Margaret Thatcheri nii kaugele viia, et see uute sanktsioonidega nõustub.

Kuid konverentsil selgus peagi, et Mulroney võimed ei küüni „raudse leedi" mõjutamiseni. Thatcher jäi kaljukindlalt oma senise seisukoha juurde, et majanduslikud sanktsioonid ei suuda Lõuna-Aafrika valitsust põlvili suruda, pigem suurendavad need Lõuna-Aafrika mustade kannatusi ja hävitavad nende töökohad ja sissetuleku. Margaret Thatcher keeldus ainsa asjaosalisena konverentsi lõppkomünikeele alla kirjutamast ja kuna inglise kaubavahetus Lõuna-Aafrikaga on ületanud tunduvalt kõigi teiste Commonwealthi riikide kaubavahetuse Pretoriaga, siis kujunes konverentsi lõppp lõhkise küna juures istumiseks, mille iseloomustamiseks Toronto Star pani konverentsi lõpu kirjeldusele pealkirjaks „Thatcher rikkus Commonwealth'i ühisrinde". Thatcheri kindla hoiaku tulemusena jäi ka konverentsi lõpukommünikee väga tagasihoidlikuks, konstateerides ainult sanktsioonide vajadust, kuid jättes käsitamata sanktsioonide tõhustamise küsimuse.

Kanada peaminister Mulroneyle ja välisminister Clark'ile oli Thatcheri kindel seisukoht suureks tagasilöögiks, kuna mõlemad mehed on kujundanud apartheidi vastu võitlemise oma välispoliitika nurgakiviks. Kui paljud teised lääneriigid hoiavad mõõdukat liini ning pooldavad Lõuna-Aafrikas järk-järgulist reformide rakendamist, siis üritab Kanada praegune valitsus arusaamatutel põhjustel Lõuna-Aafrika valgete valitsuse kiiret ja kontrollimatut kukutamist, arvestamata sellise sammu tohutusuurte ja kaugeleulatuvate tagajärgedega. Igale inimesele, kes Lõuna-Afrika sündmusi jälgib ja sealse olukorraga tutvuneb, on selge, et Lõuna-Aafrikas rakendatakse pärast valgete valitsuse kukutamist kohe kommunistlik rezhiim, kellel on kõige tihedamad suhted Moskvaga. On põhjust oletada, et Lõuna-Aafrika satub kohe Kremli poliitbüroo kontrolli alla, kuna mustade rezhiim vajab oma rezhiimi kaitseks kiirelt relvi ning vene sõjalisi ja teisi nõuandjaid.

Kuid Mulroney-Clarki kummalisele poliitikale Lõuna-Aafrika suhtes võib läheneda ka teistest aspektidest, eriti rahvusvahelise moraali seisukohalt, mis sunnib tõstatama küsimuse, miks toetab Kanada valitsus nii energiliselt Lõuna-Aafrika valitsuse kukutamist, kuna samal ajal soendatakse sõbralikke suhteid mõningate teiste riikidega, kes on hävitanud ja hävitavad praegu sihikindlalt teisi rahvaid, kes okupeerivad sõjaga ja pettusega vallutatud riike ja territooriumeid ning terroriseerivad sealseid päriselanikke? Nii kaua kui sellele küsimusele selget ja rahuldavat vastust ei anta, tunduvad kõik Lõuna-Aafrika valgete valitsuse kukutamise kavad puust mõõgaga vehklemisena aja õõnsa retoorikana. Tuld ei saa kustutada ainult keldris, kui terve maja põleb!

K.A.

Natside-kütid avaldasid nimekirja

Los Angeleses asuv Simon Wiesenthali Keskus avaldas möödunud nädalal oma järjekordse nimekirja 10 kõige tagaotsitavama natsidest sõjasüüdlase kohta. Nimekirja tipus asub Alois Brunner, kes olevat olnud Adolf Eichmann'i abiline ja elavat nüüd Damaskuses. Rabi Marvin Hier, kes on selle Keskuse juhataja, ütleb et nimekirja avaldamine oli vajalik 17-liikmelise Sõjakuritegude Komisjoni tähelepanu äratamiseks, kes ÜRO juurs töötavad. Need kümme nime olevat juba Komisjoni kaustades. Kuid 10 edasist kahtlusalust, kelle nimed ka avaldati, ei olevat ÜRO nimekirjades. Neli neist elavat Kanadas. Üks neist olevat endine Ukraina politseinik, kes juutide massimõrvades osales. Keskuse poolt avaldatud nimede hulgas on järgmised: Anton Burger, endine Theresienstadt'i koonduslaagri abikomandant; Friedrich Warzok, endine Lvov'i linna-komandant; Heinrich Drechsler, endine Läti kindralkomissar; Josef Schwaemburger, endine Przemysli linnakomandant; Erich Grüne, Maidanek'i surmalaagri doktor; Hans König, Auschwitzi laagri doktor; Horst Schumann, teine Auschwitzi doktor; Heinrich Müller, kes oli Gestapo ülem ja Rolf Günther, Eichmanni asemik. Nagu nimedest ja ametitest näha, on tegemist kaunis kõrgetel kohtadel olnud sakslastega.

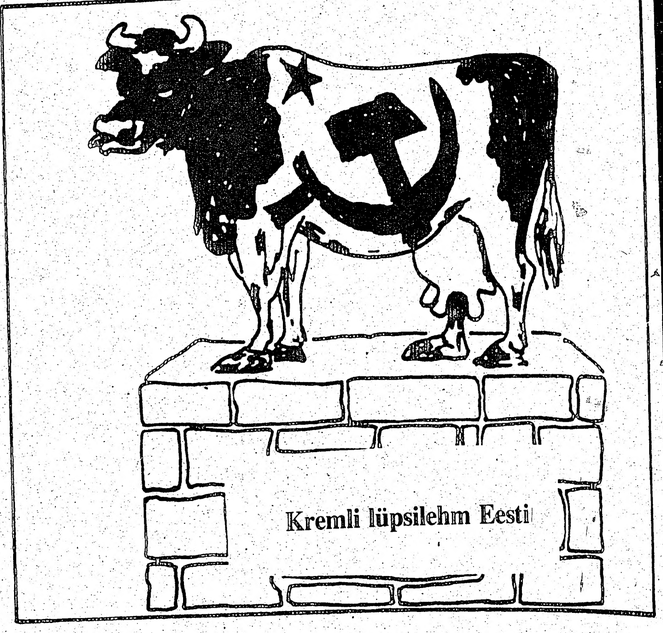

Eesti „majanduslik iseseisvus"

Suur utoopiline nonsenss

Hiljuti Torontos kõnelenud eesti karikaturist ja Kunstnike Liidu juhatuse sekretär Heinz Valk nimetas Gorbatshovi „uutmise" (perestroika) ühe näitena taotlust Eesti muutmiseks iseseisvaks majanduslikuks ühikuks. Nüüd on selle jutu tõend meie toimetuse laual. See on Tartu ajalehe „Edasi" 26. septembri numbris ilmunud nelja mehe ettepanek: „Kogu Eesti NSV täielikule isemajandamisele".

Ettepaneku esitajateks on Siim Kallas, Tiit Made, Edgar Savisaar ja Mikk Titma — arvatavasti noorema põlve tegelased, kellest nõukogude biograafiliseš andmestikus esineb ainult Mikk Titma nimi. Selle kohaselt on mees sündinud 1939, kompartei liige, õigusteadlane ja sotsioloog, Tartu ülikooli filosoofia-kateedri õppejõud ja ajaloo instituudi vanemteadur.

Igaüks, kes vähegi tunneb nõukogude süsteemi, mõistab kohe et ettepanek on utoopiline rumalus. Kui see ei ole provokatsioon, siis on see igal juhul üks näide kui kaugele Tartu „Edasi" veergudel „perestroikat" saab arendada. „Edasi" muide on julgemaid lehti okupeeritud Eestis.

Mis on esitatud „iseseisvuse" eesmärgiks?

1. Tööviljakuse järsk tõus inimeste ettevõtlikkuse vallandamise ja ratsionaalsuse kaudu.

2. Kvaliteetsete ja konkurentsivõimeliste kaupade tootmine ja elamistaseme tõus.

3. Töökultuuri parandamine ja kvalifikatsiooni tõstmine, peremehetunde taastamine.

4. Tootmise kaas-ajastamine, tööstuse ja põllumajanduse moderniseerimine rahvusvahelise koostöö kaudu.

Ettepanekus konstateeritakse nõukogude majanduse mahajäämust ja tuuakse eeskujuks majanduslikke ümberkorraldusi Hiinas, Ungaris ja Bulgaarias. Uue majandus-mehhanismi põhijooned isemajandamisele üleviidud Eestis oleksid ettepaneku kohaselt järgmised:

1. Majanduse juhtimise ja planeerimise aluseks on kaubalisrahalised suhted.

2. Eesti NSV territooriumil paiknev majandus — raudteed, laevandus ja praegu üleliidulises alluvuse olev tööstus on tulevikus Eesti NSV alluvuses.

3. Kaubandus teiste liiduvabariikide ja välisriikidega toimub turu kaudu tootja ja tarbija otsesidemetes ilma Moskva vahenduseta.

4. Võetakse kasutusele rubla tegeliku ostuväärtuse alusel.

5. Eesti jääb Moskva eelarvega seosesse kui tervik ja vabariigi maksud üleliidulisse eelarvesse määratakse Liidu ülemnõukogu poolt.

6. Isemajandamisele üleminek viiakse läbi kogu Eesti territooriumil ja kõigil majanduse juhtimise tasanditel.

7. Soodustatakse tarbija pärast konkureerivaid ettevõtteid. Laiendatakse kooperatiivset tootmist aktsiaseltsi põhimõttel. Tõmmatakse kaasa kohaliku elanikkonna ja ka väliskapital. Toodete kvaliteeti püütakse viia rahvusvahelisele tasemele.

8. Tööjõu liikumist teiste liiduvabariikide ja Eesti vahel reguleeritakse erirezhiimiga.

9. Juhtimine rajatakse majanduslikele meetoditele ja ettevõtete iseseisvusele. Praegused majanduse juhtimise ja planeerimise bürokraatlikud ametkonnad likvideeritakse.

Ettepaneku lõpul loetletakse nõukogude Teaduste Akadeemia tegelasi, kes majanduse ümberkorraldamiseks on avaldanud samu või analoogilisi mõtteid ja tuuakse Gorbatshovi avaldusi majandusliku „perestroika" kohta.

Praegune majandus-süsteem okupeeritud Eestis on piltlikult järgmine: Eesti toidab lehma, mida Moskva lüpsab. Kas Moskva annab selle lüpsiku käest? Neile seal on väga raske selgitada, et uus süsteem võiks ka neile kasulikum olla. Asi otsustatakse Moskvas ja oodatav vastus on: njet.

OBS.

LONDON, Britannia (Reuter) — Londoni politsei on leidnud linna maaalustest katakombidest suure laadungi uimasteid, mille väärtust hinnatakse rohkem kui 16 miljonile dollarile. Seni on kaks inimest seoses uimastitepeitmisega arreteeritud. Katakombide sissekäik on ühes vanas surnuaias.

Kommentaarid

Sotsialistide (NDP) parteisse kuuluv Kanada föderaalparlamendi liige Svend Robinson süüdistas hiljuti parlamendis Kanada julgeolekupolitseid, et see jälitab Kanada rahuorganisatsioonide liikmeid. Julgeolekupolitsei esindaja vastas neid süüdistusi kommenteerides, et julgeolekuorgan ei jälita rahuorganisatsioone, kelledele on garanteeritud vastavate seadustega nende tegevus, vaid organisatsiooni üksikud liikmeid, kes tegutsevad Kanada kommunistliku partei huvides.

Kanada julgeolekuprobleemid ei ole ilmselt kaugelt ni lihtsad nagu neid endale ette ku jutab Svend Robinson, vaid pal keerulisemad ja komplitseeritu mad, nagu seda väidab oma äsj ilmunud raamatus „The Dis arming of Canada" reservma jor John Hasek, kes kandide rib Toronto 5. linnajaos kooli nõukogu liikme vakantsel kohale, märkides, et koolinõu kogudes on palju pahempoolse elementi, kelle seisukohtadele j poliitikale tuleb vastupan organiseerida.

John Hasek, kes on sündinu Tshehhoslovakkias, kuulus aastat Kanada sõjajõudu koosseisu, olles muuseas riigikaitse peakorteris nõuan jaks strateegiliste küsimus alal. Oma raamatus „The D arming of Canada" on erakordselt avameelne põran aluse õõnestamistöö kritisee misel Kanadas, võrrel Kanada praegust olukor Lõuna-Vietnami olukorra Vietnami sõja ajal. Hasek k nitab, et kogu Vietnam langenud kommunistliku rezh mi rüppe mitte sõjaliste oper siioonide, vaid kommunist propaganda ja psühholoogil sõja tulemusena.

Samasugune psühholoogil sõda toimub Haseki arvates praegu Kanadas. 1970-ndatel 1980-ndatel aastatel te pahempolsed jõud — eriti s sialistid — suuri pingut koolivalitsuste ja omavalitsu ülevõtmiseks. See kampaania Haseki väite kohaselt inspire tud kommunistlike agent poolt. Kommunistid teavad, neil ei ole Kanadas ja Inglism oma lipu all kandideerides ja sellepärast ühinevad sageli sotsialistidega (Kana NDP) ja annavad oma hää nendele.

Hasek rõhutab, et N. L propagandamasina eesmär on suurendada oma mõju l massiteabevahendeis ja hari süsteemis. Eriti aga haridus teemis, kuna see võima märkamatult hariduselu p seerida ning allikmaterjale jata.

Kahtlemata leidub Kan palju selliseid inimesi, kes vad Haseki seisukohti pa poolseks propagandaks ja t seinale maalimiseks, kuid me näeme millise edukuse energiaga „rahuorganisat nid" ning omavalitsuse or tesse valitud pahempoolse mendid töötavad, siis võib tateerida, et Hasek lööb raamatus esitatud siira k kaga naelapea pihta.

•

Kuidas elab punaarm mobiliseeritud eesti sõdur nistanis? Hästi, kinnitab munistlik ajaleht „R Hääl", kelle esindaja on t

lehm Eesti

duslik

eesti karikaturist ja einz Valk nimetas Gor- e näitena taotlust Eesti uks ühikuks. Nüüd on l. See on Tartu ajalehe munud nelja mehe et- isemajandamisele".

seta.
Võetakse kasutusele rubla u ostuväärtuse alusel.
Eesti jääb Moskva eelarvega se kui tervik ja vabariigi d üleliidulisse eelarvesse takse Liidu ülemnõukogu

Isemajandamisele üleminek se läbi kogu Eesti territoo- il ja kõigil majanduse mise tasanditel.
Soodustatakse tarbija pärast ureerivaid ettevõtteid. Laien- kse kooperatiivset tootmist aseltsi põhimõttel. Tõm- kse kaasa kohaliku elanik- a ja ka väliskapital. Toodete teeti püütakse viia rahvus- lisele tasemele.
Tööjõu liikumist teiste vabariikide ja Eesti vahel leeritakse erirežiimiga.
Juhtimine rajatakse majan- kele meetoditele ja ettevõtete isvusele. Praegused majan- juhtimise ja planeerimise okraatlikud ametkonnad deeritakse.
tepaneku lõpul loetletakse ogude Teaduste Akadeemia iasi, kes majanduse ümber- aldamiseks on avaldanud u või analoogilisi mõtteid ja kse Gorbatshovi avaldusi ma- usliku „perestroika" kohta.
raegune majandus-süsteem peeritud Eestis on piltlikult mine: Eesti toidab lehma, ia Moskva lüpsab. Kas skva annab selle lüpsiku käest? le seal on väga raske selgitada, ius süsteem võiks ka neile ulikum olla. Asi otsustatakse skvas ja oodatav vastus on: t.

OBS.

LONDON, Britannia (Reuter) Londoni politsei on leidnud na maaalustest katakombi- st suure laadungi uimasteid, ille väärtust hinnatakse hkem kui 16 miljonile llarile. Seni on kaks inimest oses uimastitepeitmisega arre- eritud. Katakombide sissekäik ühes vanas surnuaias.

Kommentaarid

Sotsialistide (NDP) parteisse kuuluv Kanada föderaalparlamendi liige Svend Robinson süüdistas hiljuti parlamendis Kanada julgeolekupolitseid, et see jälitab Kanada rahuorganisatsioonide liikmeid. Julgeolekupolitsei esindaja vastas neid süüdistusi kommenteerides, et julgeolekuorgan ei jälita rahuorganisatsioone, kelledele on garanteeritud vastavate seadustega nende tegevus, vaid organisatsiooni üksikud liikmeid, kes tegutsevad Kanada kommunistliku partei huvides.

Kanada julgeolekuprobleemid ei ole ilmselt kaugelt nii lihtsad nagu neid endale ette kujutab Svend Robinson, vaid palju keerulisemad ja komplitseeritumad, nagu seda väidab oma äsja ilmunud raamatus „The Disarming of Canada" reservmajor John Hasek, kes kandideerib Toronto 5. linnajaos koolinõukogu liikme vakantsele kohale, märkides, et koolinõukogudes on palju pahempoolset elementi, kelle seisukohtadele ja poliitikale tuleb vastupanu organiseerida.

John Hasek, kes on sündinud Tshehhoslovakkias, kuulus 30 aastat Kanada sõjajõudude koosseisu, olles muuseas ka riigikaitse peakorteris nõuandjaks strateegiliste küsimuste alal. Oma raamatus „The Disarming of Canada" on ta erakordselt avameelne põranda-aluse õõnestamistöö kritiseerimisel Kanadas, võrreldes Kanada praegust olukorda Lõuna-Vietnami olukorraga Vietnami sõja ajal. Hasek kinnitab, et kogu Vietnam ei langenud kommunistliku rezhiimi rüppe mitte sõjaliste operatsioonide, vaid kommunistide propaganda ja psühholoogilise sõja tulemusena.

Samasugune psühholoogiline sõda toimub Haseki arvates ka praegu Kanadas. 1970-ndatel ja 1980-ndatel aastatel tegid pahempolsed jõud — eriti sotsialistid — suuri pingutusi koolivalitsuste ja omavalitsuste ülevõtmiseks. See kampaania oli Haseki väite kohaselt inspireeritud kommunistlike agentide poolt. Kommunistid teavad, et neil ei ole Kanadas ja Inglismaal oma lipu all kandideerides edu ja sellepärast ühinevad nad sageli sotsialistidega (Kanadas NDP) ja annavad oma hääled nendele.

Hasek rõhutab, et N. Liidu propagandamasina eesmärgiks on suurendada oma mõju lääne massiteabevahendeis ja haridussüsteemis. Eriti aga haridussüsteemis, kuna see võimaldab märkamatult hariduselu politiseerida ning allikmaterjale varjata.

Kahtlemata leidub Kanadas palju selliseid inimesi, kes peavad Haseki seisukohti parempoolseks propagandaks ja tondi seinale maalimiseks, kuid kui me näeme millise edukusega ja energiaga „rahuorganisatsioonid" ning omavalitsuse organitesse valitud pahempoolsed elemendid töötavad, siis võib konstateerida, et Hasek lööb oma raamatus esitatud siira kriitikaga naelapea pihta.

o

Kuidas elab punaarmeesse mobiliseeritud eesti sõdur Afganistanis? Hästi, kinnitab kommunistlik ajaleht „Rahva Hääl", kelle esindaja on teinud

Pressikonverents Tiit Madissoniga

Reede hommikul, 23 oktoobril, päev pääle Tiit Madisson'i esinemist Toronto Eesti Maja kõnekoosolekul, toimus Toronto Ajakirjandusklubi ruumides T. Madissoni küsitlemine Toronto ajakirjanduse poolt.

Küsitlejaid oli kohale ilmunud väikesearvuliselt. Televisioonijaamadest oli esindatud ainult City TV, kes alguses oma võtted kiiresti ära tegi. Kõige põhjalikum küsitleja oli „Toronto Sun'i" reporter, kes esitas hulgaliselt asjalikke küsimusi.

Laua taga istusid Markus Hess, Tiit Madisson ja EKN'u esimees Laas Leivat, kes tegutses tõlgina. Ruumi seinale oli asetatud Musta Lindi Päeva silte, toolidel oli Musta Lindi Komitee kirjandust ja lühikene ingliskeelne kokkuvõte T. Madissoni tegevusest.

Teatavasti saadeti Tiit Madisson okupeeritud Eestist välja tema poolt Tallinnas organiseeritud Molotov-Ribbentrop'i pakti vastase meeleavalduse tõttu. Kuna seda sündmust tähistati vabas maailmas Musta Lindi Päeva nime all, oli kohal ka Rahvusvahelise Musta Lindi Komitee esimees Markus Hess.

Laudkonna valik oli väga hästi õnnestunud, kuna. M. Hess'il oli võimalus selgitada Musta Lindi Komitee tegevust ja L. Leivat kasutas võimalust, et omalt poolt seletusi anda. On kahju, et rohkem reportereid ei olnud ilmunud väga hästi korraldatud ja ettevalmistatud küsitlemisele.

Paljud küsimused käsitlesid aineid, millest T. Madisson oli juba eelmisel õhtul Eesti Majas rääkinud ja millest meie lehe eelmises numbris ilmus kirjeldus. Selletõttu piirdume siin teemadega, mida Eesti Majas ei puudutatud.

Küsimusele, mis nõu annaks T. Madisson torontolastele, vastas küsitletav: „Ärge usaldage kommuniste. Kui usaldate neid üks kord, siis petavad nad teid hiljem kümme korda". Sellele lisas Madisson, et kui kanadalased ei võitle teiste rahvaste vabaduse eest, siis ei saa nad ka oma vabaduse eest võidelda".

Küsimusele, mida arvab Madisson Gorbatshov'i uuest „Glasnost'i" või avameelsuse suunast, oli vastus: „See on mõeldud Lääne petmiseks, et saada sealt rohkem abi". Abi all on mõeldud peamiselt tehnilisi teadmisi ja andmeid. See aitaks N. Liidul oma elustandardit tõsta. „Glasnost lõpeb kohe ära, kui on näha, et nende (Gorbatshov'i) võim on ähvardatud. Mingit põhilist reformi ei ole toimunud," vastas Madisson küsimusele, kas venelastel on tõeline soov uuendusi läbi viia. Eestlased on äraootaval seisukohal, rahval on veel hästi meeles ajalugu. Erimeelsed kasutavad praegu võimalust, et organiseerida. Nii ulatuslikku erimeelsete tegevust kui praegu ei ole veel kunagi enne Eestis olnud.

Kuna T. Madisson oli käinud nii USA Kongressi kui ka Kanada Parlamendi Inimõiguste komiteedele seletusi andmas, küsisime mida ta arvab nende komiteede teadmistest N. Liidu kohta. Usutletav vastas, et ta oli imestunud ja üllatunud sellest, kui hästi olid Ameerika komitee liikmed informeeritud. Ameeriklased olid eriti huvitatud Balti riikide erimeelsete koostööst. Kanada komisjoni kohta arvas Madisson diplomaatlikult, et nad küsisid realistlikke ja mitte naiivseid küsimusi. Mõlemad komisjonid suhtusid temase sümpaatselt ja sõbralikult.

Ka sellel konverentsil jättis Madisson väga sümpaatse ja kompetentse mulje, vastates küsimustele sirgjooneliselt ja selgelt.

Lõpuks ütles Tiit Madisson, et N. Liidu elanikud nende oma propagandat ei usu, kuid tema arvates usutakse läänes N. Liidu propagandat liiga palju.

TKO

Võiks lisada, et Toronto „Sun'i" pühapäevanumbris (25. okt. 87) ilmus teisel leheküljel lühike artikkel Tiit Madissoni pildiga, pealkirja all „Don't trust Soviets" (Ärge usaldage N. Liitu). Nimimärgi all B.J. del Conte kirjutab reporter järgmist (toimetuse tõlge): „Kanadalased peaksid olema skeptilised N. Liidu glasnost-poliitika suhtes ja peaksid ühinema võitlusega sealse rõhumispoliitika vastu", ütles maalt välja saadetud Eesti erimeelne. „Ärge usaldage kommuniste, nad petavad teid", ütles Tiit Madisson reportereile. Madisson, kelle poliitiline aktiivsus maksis talle neli aastat vangilaagris, õhutas kanadalasi toetama maid nagu Eesti, kes võitlevad oma vabaduse eest. „Kui te ei võitle teiste vabaduse eest, te ei ole võimelised ka oma vabaduse eest võitlema," ütles Madisson, kes nüüd elab Rootsis koos naise ja pojaga. Madisson organiseeris massilise nõukogudevastase demonstratsiooni Tallinnas 23. augustil, mis langes kokku Musta Linda Päeva demodega üle maailma.

Madisson ja ta perekond saadeti Eestist välja septembris — ta kodakondsus võeti ära ja teda ähvardati vangistamisega! Madisson lisas, et nüüd eelistavad Nõukogude võimud erimeelsete maalt välja saatmist arreteerimisele, et oma rahvusvahelist head mainet säästa. Kuid Madisson lisas, et mingeid põhilisi reforme ei ole N. Liidus toimunud, kosmeetilistest muudatustest hoolimata.

Ka Rootsis tegi suurajalehe „Svenska Dagbladet" reporter intervjuu Tiit Madissoniga, mille siin „Eesti Päevalehe" tõlkes ära toome.

Svenska Dagbladeti kroonik ja kaalukas väliskorrespondent Ingmar Lindmarker on Tiit Madissoni kohanud Stockholmis kuu aega pärast suuri meeleavaldusi Tallinnas. Nad arutasid avalikustamise ja „uutmise" piire. Kuigi räägitakse nii avalikustamisest ja demokraatiast on uuendustendentsidel ka kindlad piirid.

Praegu on võimalik teha täiesti mõeldamatuid asju võrreldes olukorraga mõne aasta eest. Saab arutada venestamispoliitikat, saab proteste avaldada keskkonnarikkumiste vastu, saab kõnelda stalinismist ja koguni kritiseerida süsteemi tervikuna. Madisson jutustab suurest meeleavaldusest ja kutsub rootslasi üles baltlasi toetama. Lindmarker lõpetab jutuajamise järgmiselt:

„Kui nüüd avanevad vabastamisvõimalused seoses glasnostiga, kui kaugele on rootslased valmis minema oma naabrite abistamisel? Eestlane, kes valis Rootsi uueks kodumaaks, ütleb rootslastele: See, kes ei hooli teiste vabadusest, unustab varsti ka oma enda vabadust kaitsta."

Tiit Madisson Vabadusvõitlejate ja Poliitvangide Päeval.
Foto: Karin Saarsen

jutuajamise sõjatandrilt koju saabunud Saaremaa noormehe Marko Kuris'ega. Nähtavasti selleks, et populariseerida Moskva vastikut ja ebapopulaarset okupatsioonisõda kaugel lõunas asuvas mägederiigis.

Jutuajamisest selgub, et äsja sõjaväeteenistusest vabanenud nooruk on olnud Afganistanis ligemale kaks aastat, tegutsedes punaarmees minöörina. Jutuajamine on suunatud ilmselt sihilikult poliitilisele ja propagandalistele pinnale, kuna Kuris räägib väga vähe võitlustegevusest, kuid katsub selgitada selle asemel Afganistani kommunistliku valitsuse suurt rahutahet ja rahvusliku leppimise kurssi. Selle leppimispoliitika tulemusena olevat nüüd võitluse lõpetanud „kümned ja kümned tuhanded islamitagurlaste ning imperialistlike riikide salatalituste mahitustesepitsuste tõttu eksitusse viidud pushtunid ja teiste Afganistani rahvaste esindajad."

Kuid Marko Kuris peab ajakirjanike küsimustele vastates veel seletama, et punaarmeelastel oli kohaliku rahvaga hea kontakt ning Afganistani seltsimehed olid rääkinud pidevalt uue elu ehitamise päevaprobleemidest. Vabanenud sõdur uhkeldab eriti, et sõjaväeteenistuses olles oli ta saanud vene keele täielikult selgeks. Nii selgeks, et ta ol isegi mõelnud vene keeles. Ta toonitab, et teenistus Afganistanis oli olnud mehisuse kool, kuid peale selle olevat armeeteenistus ka põhjalik rahvaste sõpruse kool, kuna nende väeosas oli olnud palju Moskva poisse, kuid ka ukrainlasi, valgevenelasi, lätlasi-leedulasi ja Taga-Kauakaasia mehi.

Marko Kurisel on kindlasti veel palju rääkida oma sõjakäigust Afganistani. Ta võiks kõneleda ka punaarmee poolt purustatud küladest, hävitatud karjadest ja põldudest ning vene pommidest tükkideks kistud naistest ja lastest. Kuid sellest võibolla teine kord, kui tal on võimalik vabalt rääkida ning teda intervjueerib „Rahva Hääle" reporteri asemel mõni vaba maailma ajakirjanik.

AMI

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendipärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Ühenduses on jõud!

KINNISVARALAENUD 10.75%
ISIKLIKUD LAENUD alates 11.50%

Informatsiooniks helistada:
465-4659

Pank avatud: esmasp.-reedeni 10—3,
teisip. ja neljap. õhtuti 5.30—8.00 p.l.
laupäeviti 10.00—1.00

Osa USA kongressihoones vastuvõtust osavõtnud baltlasi. Esireas näha president Reagani assistent Linas Kojelis, Balti Vabadusliidu esimees Avo Piirisild, Ameerika Hääle eesti osakonna juhataja Karl Laantee. Foto: Uno Teemant

ROYAL LEPAGE
REAL ESTATE SERVICES LTD., BROKER
325 MOORE AVENUE, TORONTO
ESINDAJA
MAI SAARNA
Tel. kontoris 424-4900
kodus 751-1296

DARRELL KENT
REAL ESTATE LTD. REALTOR
268 Jane St., Toronto, Ont. M6S 3Z2
Olen Teie teenistuses kinnisvarade ostu või müügi puhul Metro Toronto ja Ontario ulatuses.
• Tasuta hindamine
• Hüpoteeklaenunude korraldamine

Esindaja
LIVIA HOLMBERG
kodus 233-6482
kontoris 766-4088

Kongress võõrustas baltlasi

30. septembril toimus Balti Vabadusliidu korraldusel ja USA kongressiliikme Bob Dornani patronaazhi all vastuvõtt Washingtonis kongressi-hoone „Canon" ehituses USA kongressiliikmetele ja Balti sõpradele ning baltlastele.

Kõnelesid USA kongressiliikmed Bob Dornan, Balti Vabadusliidu esimees Avo Piirisild, Läti Keskorganisatsiooni (American Latvian Association) välissuhete direktor Ojars Kalnins, Leedu Informatsiooni Keskuse juhataja Washingtonis Victor Nakas ja Ukraina äriühingu president New Yorgi ja New Jersey osariikides Roman Kupchenski. Tervitas ka Ühendriikide president Ronald Reagani assistent Valges Majas Linas Kojelis (leedulane), kes samuti tähistas samal päeval oma 32 sünnipäeva. Siis tervitasid veel USA kongressiliikmed Ronald Packard, Ernie Konju (ungari päritolu), Greg Hawkins kongressiliikme Herteli büroost, Susan Tyler kongressiliikme Sam Gibbonsi büroost, Valencia Greene kongressiliikme Bruce Morrisoni büroost. Koosviibimisest tegid ülekanded eesti (Karl Laantee), läti, leedu ja ukraina Ameerika Hääle esindajad. Koosviibimisel olid veel senaatorite ja kongressiliikmete abid, Balti Naiste Komitee esindajad Margareta Buss New Yorgist ja Dace Vidins Washingtonist. Külaliste hulgas oli ka Peter Hannaford, kes koostöös Balti Vabadusliiduga tuli mõttele, et kuulutada 14. juuni Balti Vabaduspäevaks. ERKÜ liikmetest olid seal Virko Keder abikaasaga, Veljo Areng, Mäido Kari, Uno Teemant ja Mari-Ann Rikken. Koosviibimisel viibis veel endine ERKÜ esimees Heikki Leesment, kes on samuti Balti Vabadusliidu esindaja Washingtonis. Eestlastest olid ka kohal Ameerika Hääle eesti osakonna juhataja Karl Laantee ja Mana toimetaja Hellar Grabbi. Osalejaid olid mitmetest USA osariikidest. Kõige kaugemalt olid läti abielupaar Lediz Pariisist, kes videofilmisid terve õhtu. Ürituse korralduse (koos kongressi liikme Bob Dornani abi Jerry Gideoniga) viis läbi Balti Vabaduseliidu esindaja Washingtonis lätlanna Rita Latsons.

Järgmisel päeval külastas Balti Vabadusliidu esimees Avo Piirisild USA kongressiliikmeid, arutades Balti küsimusi. Ta andis ka intervjuu Ameerika Häälele, kus rääkis äsja toimunud vastuvõtust USA kongressis, oma hiljutisest reisist Taipesse Taivanil, kus ta võttis osa 20. Antikommunistliku Liidu konverentsist, Balti bülletäänist ja tulevast Balti Vabadusliidu banketist, kus kõnelavad Tiit Madisson, Rolands Silraups ja Vytautas Skuodas (leedu dissident) ning esineb hiljuti Itaalias ärahüpanud eesti pianist Rein Rannap.

JAAN ALMER
Katusetööd
Tel. 293-2128
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates.

Lühiuudised

OTTAWA (CP) — Meech Järve kokkuleppe vastuvõtmisele anti Kanada parlamendis ainult 16 vastuhäält (242 poolt), seega tuues lähemale Quebec'i provintsile eriõiguste andmise ratifitseerimise. See tooks prantsuskeelt rääkivad quebec'lased tagasi Kanada rahvasteperre, kinnitab peaminister Mulroney. Ka liberaalide juht Turner ja NDP juht Broadbent hääletasid kokkuleppe ratifitseerimise poolt, kuid 11 liberaali hääletasid vastu. Ka 2 konservatiivi, 2 sotsialisti ja üks „iseseisev" parlamendiliige hääletasid Meech Järve kokkuleppe vastu; teatavasti oli ka endine Kanada peaminister Pierre Trudeau oma hiljutistes sõnavõttudes kirglik „Meech'i" vastane. Provintsidest on seni ainult Saskatchewan ja Quebec kokkuleppe heaks kiitnud. Asi läheb nüüd edasi Senatisse, kus seda võidakse kuni kuus kuud kinni pidada ja siis uuesti Alamkotta tagasi saata.

COLOMBO, Sri Lanka (UPI) — Pärast nädalaid-kestnud võitlusi on India sõjaväeüksused vallutanud Dzhaffna linna samanimelisel poolsaarel Sri Lanka (Tseiloni) põhjaosas, kus tamili mässulised, äsjasõlmitud relvarahu-lepingut murdes, uuesti mässu alustasid. Indiast lepingu alusel selleks kohale toodud sõjavägi on nüüd tamili partisanid väikesele maa-alale hindu templi ümber Dzhaffnas kokku surunud, kus nad peidavad end 12.000 tsiviilpõgeniku hulgas. India komandörid ei ole seni templipiirkonda sisse tunginud, kartes et tulevahetusel võib palju tsiviliste surma saada. Varasemate teadete põhjal olevat palju tamili mässulisi, kes end „Eelami tiigriteks" nimetavad, siiski juba piiramisrõngast välja pääsenud.

SUVA, Fidzhi saared (UPI) — Fidzhi uus sõjaväeline valitsus, keda Briti Rahvasteühistu (Commonwealth) maad on keeldunud tunnustamast, on otsustanud nüüd tunnustust otsida Puha-Hiinalt, N. Liidult ja teistelt „sotsialismimaadelt".

TEADAANNE

„VABA EESTLASE" kalendri koostamisel on igal aastal olnud suuri raskusi seltskondlikkude organisatsioonide, noorte organisatsioonide, koolide, kirikute jne. aadressidega, mis sageli muutuvad ja kalendrisse satuvad valed aadressid. Selle väärnähte kõrvaldamiseks paluvad kalendri koostajad kõigil nendel eesti institutsioonidel, kes soovivad oma aadresse „VABA EESTLASE" TÄHTRAAMATUS avaldada, saata need „Vaba Eestlase" toimetusele aadressil: Vaba Eestlane, 120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2. Aadressid palutakse saata hiljemalt 31. OKTOOBRIKS. „Vaba Eestlane" ei vastuta iganenud aadresside osas.

Kotkajärve vallutas

(Algus lk. 1)

sulgemiseks, siis ei taha keegi koju minna.

Tänavune pidu läks täpselt sama plaani kohaselt. Ettekannetega rõõmustasid publikult võrratu Valve Tali ja vindiline „Villu" Kopvillem — keda kunagi ei saa nii palju kuulata kui tahaks. Muusikat tegid masinate ja pillidega Andrus Aruvald ja Lembit Nieländer. Väga tähtis tegelane sügispeo toime-tulekul oli meeldiv noor daam Lydia Van der Veen. Koos rajaleidjate vanemgaididega dekoreeris ta maitsekalt must-roosa pidusaali. Pärast juhatas ühislaule.

Teadustaja Toomas Kütti saavutas juba esimese lausega saaliga ühise keele ja juhtis pidurahvast heast tujust veel paremale. Kalevi papad hoolitsesid klaaside täitmise eest ja toidud sinna juurde tulid Laine Metsalo ülemjuhatuse all töötavast Põhjala Tütarde emade naiskonnalt. Paljud maitsvad palad olid sõpradeseltsi daamide koduküpsetatud kingitused. Skaudisõprade pidu on kuulus rikkalike loteriide poolest ja sellepärast toimub „jaht" loterii-piletitele. *Loteriid* müüakse alati läbi kuni karbi põhjani. Loosimist korraldasid ka seekord Harold Kivi ja Asko Kütti. Piduperemees — skaudisõprade esimees Lembit Pikkov tervitas külalisi soojade sõnadega ja soovitas neil liituda skaudisõprade-heategijate rõõmsa seltskonnaga. Oligi neid, kes üleskutsele järgnesid. Heino Jõe kujundatud pidukava — laululehe kohaselt kuuluvad seltsi juhatusse peale esimehe ja Jõe veel Rein Kori, Tõnis Laar, Kennet Meipoom, Margus Tae ja Jaan Terts.

Seltsi juhatus palub õnnestunud sügispeo puhul tänada loteriile ja einelauale annetajaid, kõiki abilisi ja korraldajaid ning lõpuks kõige tähtsamat — skautlikule heateole truud ja meeldivat pidupublikut. Te aitasite Kotkajärvet jälle ilusamaks muuta. Tänu!

H.J.

Valve Tali ja „Villu" Kopvillem aplausi saamas. Esiplaanil loterii võitudelaud. Foto: L. Marley

OTSITAKSE
2 tütarlapsele (3- ja 6-aastased)
JÄRELEVAATAJAT
paariks õhtuks kuus.
Bloor West Village rajoo
(Bloor ja Runnymede).
Meeleldi vanem täiskasvan
Hel. õhtul tel. 766-7409

Poola trükib dollareid

Poolasse saab kergemini s
Põhja-Ameerikast tarbekaupa
raha kui Eestisse, sest Poolal
satelliitriigi seisund. Tulemus
et Poolasse on valgunud p
dollareid, mida on saat
sugulased ja tuttavad USA-st.
dollarid on Poolas hinna
Alguses oli dollar Poolas „m
turu" raha, kuid nüüd on d
seal päris ametlik.

Poola kommunistlik pa
suhtub Ameerikasse halvustav
kuid dollaritest ollakse seal
vaimustatud, et valitsus tr
isegi „oma" dollareid. — N
on väikesed „asedollarid" m
del tagatiseks on pärisdolla
mis on Poola pangas.

Dollarite eest saab seal
kõike ja valitsus soodustab
äri, sest nii saab ka valitsus
osa. Äritsemisele dollaritega
valitsus pannud isegi oma n
See on „siseeksport". Selle
müüb valitsus kaupa oma ini
tele dollarite eest — ja võtab
kasu dollarites.

Dollarite eest saab seal
kaupa Lääne-Euroopast, K
Idast, Venemaalt ja isegi P
oma tooteid.

Dollarite eest saab seal p
dada seadeldisi, kingi ja au
ning rentida korteri.

Teoreetiliselt valitseb P
Kommunistlik partei, kuid p
liselt valitseb seal dollar
„roheline salat", nagu
öeldakse. Arvatakse, et Pool
käibel „salatit" vähemalt $5
jardit.

USA saatkond Poolas anna
lastusviisasid 60 000 pool
aastas. Peaaegu kõik toovad
tulles kaasa „salatit", mis
käibele Poolas.

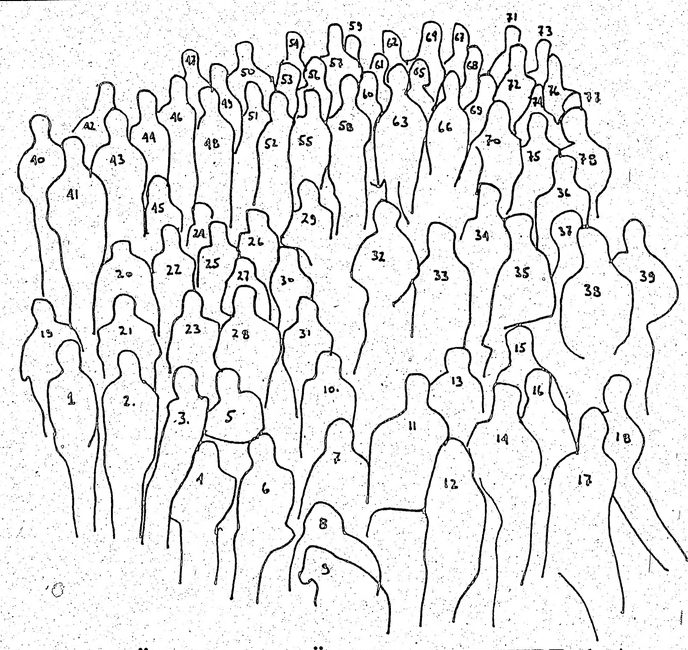

(METSAÜLIKOOL '87: ÜHISPILDI LUUKERE: 1. Annaliisa Luik; 2. Hilja Toom; 3. Christina Prozes; 4. Tiia Remmelkoor; 5. Lembit Tork; 6. Riina Kionka; 7. Käbi Lokk; 8. Ilo Maimets; 9. Räni; 10. Toomas Merilo; 11. Andres Truuvert; 12. Rutt Tulving; 13. Olev Träss; 14. Peeter Einola; 15. Liivi Jõe; 16. Karen Villman; 17. Aarne Tork; 18. Liis Truuvert; 19. Tiina Tammisto; 20. Allar Viinamäe; 21. Uno Ramat; 22. Johan Rebas; 23. Evi Tarkus; 24. Maret Kapp; 25. Kaari Valge; 26. Maire Raidma; 27. Tiina Rebas; 28. Aarne Vahtra; 29. Hain Rebas; 30. Anne Hansson; 31. Karel Rebas; 32. Tõnu Parming; 33. Asta Lokk; 34. Madis Tambre; 35. Andres Kasekamp; 36. Mark Juergen; 37. Tiiu Raidma; 38. Alar Allas; 39. Angelika Palm-Leis; 40. Jaan Toots; 41. Oscar Müllerbeck; 42. Paul Lüdig; 43. Hillar Lauri; 44. Linda Koplimäe; 45. Linda Einpaul; 46. Heino Susi; 47. Märt Riismandel; 48. Mehis Vahtra; 49. W. Mart Laanemäe; 50. Raimo Toiviainen; 51. Talvi Laev; 52. Hilja Jukkum; 53. Tiina Kirss; 54. Toivo Siitam; 55. Kati Kütti; 56. Maie Pulst; 57. Veljo Kalep; 58. Helge Kurm; 59. Harri Mürk; 60. Helena Otsa; 61. Helle Kalep; 62. Toomas Ilves; 63. Olev Lepik; 64. Peeter Mehisto; 65. Talvi Maimets; 66. Annika Meiusi; 67. Priit Aruvald; 68. Aino Lokk;69. Anu Ewen; 70. Peeter Tammisto; 71. Ülo Isberg; 72. Reet Kalep; 73. Veikko Kalep; 74. Maimu Palumäe; 75. Silvi Pirn; 76. Jaan Ränk; 77. Ülle Träss; 78. Peeter Vilde.

Libahundid Kotkajärvel

Kilde Metsaülikoolist

Augusti lõpul kajas Kotkajärve metsades pahatihti huntide ulgumine. Õnneks oli tegemist ainult libahuntidega. Needki olid kuuldavasti peamiselt Vadjast sinna puhkusele tulnud. Nali näljaks: dr. Jyri Korgi loeng Liivimaa libahuntidest leidis haruldaselt head vastukaja nii kuulajate kurgus kui ka metsas.

o

Tänavune Metsaülikool tõi kokku 100 osavõtjat — peamiselt Kanadast ja Ameerikast, mõned isegi teiselt poolt Suurt Lompi. Viimaste hulgas ei leidunud hunte (lektor Heino Susi tuli USA'st), küll aga terve pesakond rebaseid — nimelt dr. Hain Rebas perekonnaga Rootsist. Eba-libaloomariiki esindas veel Toomas Ilves, kes töötab Vaba Euroopa Raadio uurijana Münchenis.

o

Kohal olemata oli Eestist siiski kohal Rein Rannap, kelle mõtteid ja muusikat tuli kuulata helilindilt, kuna värske immigrant ei saanud vajalikke pabereid sõiduks New Yorgist Muskokasse.

o

Muusikas oli rohkemgi — igapäev töötas regilaulude huviring (eestlauljateks Talvi Maimets ja Tiina Tammisto). Veljo Tormise loomingut (mis pakkus nii mõnelegi uut) tutvustas soomlane Raimo Toiviainen. „Sillamoosiga" ja muuga tegelesid mõned moosekandid omaette huviringis, kohutava trummipõrina saatel (Aarne Tork & Co.) Muusikalist omaloomingut oli kuulda varaste hommikutundideni saunast, lõkete äärest, järveparveplikadelt, Miki-hiirelt jne. jne.

o

Loengu-tüüpi ettekandeid oli paarkümmend, kus käsitleti mitmeid eesti kultuuri aspekte. Elavat arutelu tekitasid kirjanduse-laudkond, fosforiidiprobleemid praeguses Eestis, pagulaskonna probleemid ja pildikesed tänapäeva Eesti elust Veljo Kalepi sõnastuses.

o

Hiljuti Tallinnas näitusega esinenud Rutt Tulving näitas hulga võrdlevaid valguspilte praeguse Eesti ja Lääne graafikast; Tiina Kirss võrdles haaravalt Tuglase ja Luige lapsepõlve-romaane. Huumori eest hoolitses loengutes ja väljaspool tuntud Vadja entümoloog Jyri Kork.

o

Omalooming lokkas kogu nädal. Kõik peegeldus kohalikus meedias — video (Alar Allase eestvedamisel), raadio (Radikaalne Rahva Raadio, Raadio MÜ), ja seinaleht (KÕMU). Raadiosaatja töötas õhtusöögi ajal. Seal leidus intervjuusid värvikate tüüpidega. Video-reporterid andsid laupäeval vapustava nädalaringvaate. Seinaleht, mis ilmus kaks korda nädalas, otsiti isegi südaööl taskulambi valgusel Amori posti.

o

Hotell-kohvik-võõrastemaja „Villa Vello" korraldas kolmapäeval eesti õppevahendite ja kunsti näituse loteriiallegriiga; esines ka kuulus habemega naine. Kogu nädal töötas oma palehigis (ja Kotkajärve vees) teatrihuviring, mis rõõmustas üldsust kahe originaalse memuaariga (näkineidudest ja õigetest eestlastest-naistest). Kolmapäev lõppes väärikalt suure rannapeoga. Rannaliiva torgatud küünalde rida lõi müstilise meeleolu.

o

Haripunktiks kujunes siiski laupäevane lõpupidu. Perenaine Silvia Birk oli valmistanud rikkaliku pidulaua. Paremates riietes pidulised marssisid „Mustjala pulmarongis" uhkelt kaunistatud (elagu Kati Kütti ja Maret Kapp!) sündmuspaigale. Muusikaline menüü oli samuti rikkalik: pakuti koorilaulu, luulet ja trompetimängu. Lõpuks esines ansambel „Emba-Kumba" raputava eesti rokiga, mis viis kogu MÜ pere tantsutuhinasse.

o

Kuna tuju jäi üle järgmiseks aastakski, kutsume kõiki jaole! Metsaülikool toimub 21.—28. augustini, 1988, Kotkajärvel.

L.A.V.

Mõned inimesed kahjuks puuduvad pildilt! Selleks oli mõnel parem vabandus kui teisel!

Näiteks Urmas Wompa sel hetkel rippus puu otsas oma fotoaparaadiga ning võttis seda pilti. Aitäh Urmas!

Liisa Norheim mängis lastega. Anna Rebas, Kaili Maimets, Mari Maimets ja Katrin Villman mängisid Liisaga.

Köögis tegid sel momendil kiiduväärt tööd Silvia Birk, Marja-Leena Roos, Mai Meret, Hendrik Nõmmik ja Robert Kruus. Saunamees Toivo Träss kuumendas kerist.

Oli ka neid, kes ei olnud veel Kotkajärvele jõudnud, olid muude tehingutega parajasti ametis — või kartsid et teevad aparaadi läätsa katki. Pildilt puuduvad veel: Heily Niidas, Olev Maimets, Ingvar Liitoja, Tiit Koplimägi, Linda Karuks, Juhan Raidma, Ann Rebane, Jyri Kork (a-uuu), Tõnis Tõllasepp, Vello Salo, Arvi Tinits ja Sven Kalep. Peate mälu järgi mõistatama mis nägudega nad on!

OTSITAKSE
2 tütarlapsele (3- ja 6-aastased)
JÄRELEVAATAJAT
paariks õhtuks kuus.
Bloor West Village rajoonis (Bloor ja Runnymede).
Meeleldi vanem täiskasvanu.
Hel. õhtul tel. 766-7409

Poola trükib dollareid

Poolasse saab kergemini saata Põhja-Ameerikast tarbekaupa ja raha kui Eestisse; sest Poolal on satelliitriigi seisund. Tulemus on, et Poolasse on valgunud palju dollareid, mida on saatnud sugulased ja tuttavad USA-st, sest dollarid on Poolas hinnatud. Alguses oli dollar Poolas „musta turu" raha, kuid nüüd on dollar seal päris ametlik.

Poola kommunistlik partei suhtub Ameerikasse halvustavalt, kuid dollaritest ollakse seal nii vaimustatud, et valitsus trükib isegi „oma" dollareid. — Need on väikesed „asedollarid" milledel tagatiseks on pärisdollarid, mis on Poola pangas.

Dollarite eest saab seal osta kõike ja valitsus soodustab seda äri, sest nii saab ka valitsus oma osa. Äritsemisele dollaritega on valitsus pannud isegi oma nime. See on „siseeksport". Selle läbi müüb valitsus kaupa oma inimestele dollarite eest — ja võtab ärist kasu dollarites.

Dollarite eest saab seal osta kaupa Lääne-Euroopast, Kaug-Idast, Venemaalt ja isegi Poola oma tooteid.

Dollarite eest saab seal parandada seadeldisi, kingi ja autosid ning rentida korteri.

Teoreetiliselt valitseb Poolat Kommunistlik partei, kuid praktiliselt valitseb seal dollar ehk „roheline salat", nagu seal öeldakse. Arvatakse, et Poolas on käibel „salatit" vähemalt $5 miljardit.

USA saatkond Poolas annab külastusviisasid 60 000 poolakale aastas. Peaaegu kõik toovad tagasi tulles kaasa „salatit", mis läheb käibele Poolas.

VES

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E. 1044

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE JA HÄRRADELE
ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

ROYAL LEPAGE
REAL ESTATE SERVICES LTD.
REALTOR
2320 Bloor St. West, Toronto
Ont. M6S 1P2
Esindaja
EHA KAJAK-NIITSOO
Tel. kontoris 762-8255
kodus 762-6326

S LTD., BROKER
E, TORONTO

ANNE.
ndri koostamisel on
si seltskondlikkude
organisatsioonide,
essidega, mis sageli
tuvad valed aadres-
ldamiseks paluvad
endel eesti institut-
na aadresse „VABA
MATUS avaldada,
tlase" toimetusele
120 A Willowdale
M2N 4Y2. Aadressid
31. OKTOOBRIKS.
iganenud aadresside

si daamide koduküpsetatud
gitused. Skaudisõprade pidu
kuulus rikkalike loteriide
lest ja sellepärast toimub
ht" loterii-piletitele. *Loteriid*
üakse alati läbi kuni karbi põh-
i. Loosimist korraldasid ka
kord Harold Kivi ja Asko Küt-
Piduperemees — skaudisõpra-
esimees Lembit Pikkov tervitas
lalisi soojade sõnadega ja
vitas neil liituda skaudisõpra-
heategijate rõõmsa seltskon-
ga. Oligi neid, kes üleskutsele
gnesid. Heino Jõe kujundatud
iukava — laululehe kohaselt
uluvad seltsi juhatusse peale
mehe ja Jõe veel Rein Kori,
nis Laar, Kennet Meipoom,
argus Tae ja Jaan Terts.
Seltsi juhatus palub õnnestunud
ispeo puhul tänada loteriile ja
elauale annetajaid, kõiki abilisi
korraldajaid ning lõpuks kõige
tsamat — skautlikule heateole
iud ja meeldivat pidupublikut.
aitasite Kotkajärvet jälle il-
amaks muuta. Tänu!

H.J.

aplausi saamas. Esiplaanil
Foto: L. Marley

SPORT

ROOMA KILDE

Mitmed meistrid on vigastustega hädas ja pidid seetõttu leppima kommentaatori osaga. Nii oli Alberto Cova pressikeskuses akrediteeritud ,,Gazzetta dello Sporti'' reporterina, Sebastian Coe esindas BBCid, Steve Ovett oli koguni kaksikosas, kirjas nii võistlejana (oli 5000 m kümnes) kui telekompanii ITV kommentaator, Mary Decker kommenteeris võistlusi Jaapani televisioonile, Evelyn Ashford telekompaniile NBC.

o

Roomas võistles 28 olümpiavõitjat, 26 olid maailmameistrina kohale tulnud, 24 maailmarekordiomanikuna.

o

Rooma hotellis ,,Hilton'' kestis kaks päeva IAAF'i 36. kongress, kus osales üle 500 delegaadi 138-st riigist. Rahvusvahelise Kergejõustikuliidu etteotsa valiti taas Primo Nebiolo. IAAF on endiselt enim maailma riike ühendav organisatsioon, Macao ja Marshalli saarte vastuvõtmise järel kuulub sellesse 181 riiki.

o

MM-ile oli üles antud 1749 atleeti (neist 685 naised) 165 riigist. Enim oli osavõtusoove 100 m jooksus (83 meest ja 71 naist) ning meste maratonis — 82.

o

Omapärane oli Rumeenia esinduse koosseis. 16 naist ja vaid üks mees, kõrgushüppaja Matei.

o

IAAF—I 75. aastapäeva puhul oli MM-võistlustele aukülalistena kutsutud palju endisaegseid kuulsusi. NSV Liidust näiteks Valeri Brumel, Viktor Sanejev, Tatjana Kazankina ja Faina Melnik.

o

Omalaadse sportlasteega on naiste 10 km käimise maailmameister Irina Strahhova. Kuni 25-nda eluaastani polnud ta üldse sportinud, seejärel hakkas pihta käimistreeninguga. Nüüdseks 28-aastane ülikooli lõpetanud sotsioloog oli Roomas kõige enam mures 7-aastase tütre pärast — kuidas too ilma emata esimesse klassi läheb.

o

Edwin Mosesel on valmis mälestusraamat, kuid enne tippspordist loobumist see ilmavalgust ei näe: ,,Ma ei hakka ju vastaseid õpetama, kuidas mind võita.''

o

100 meetri finaalis mõõdeti ka stardikiirust. Ben Johnsonil oli see 0,129 sekundit, Carl Lewisel vaid 0,196. Nende kahe vahele mahtusid veel Brõzgin 0,139, Christie 0,155, Pavoni 0,163, Lewisest aeglasemad olid Kovacs 0,201, McRae 0,225 ja Stewart 0,235. Need numbrid avaldati vastuseks Lewise väitele, et starter laskis 100 m finaalis läbi Johnsoni valelähte.

o

Peruulane Daniel Corpia Macciota ujus 7,5 tunniga üle 16 km laluse Gibraltari väina. Üle selle väina on ujunud paljud, ent Macciota on juba 77 aastane. Mees on esindanud oma maad neljadel olümpiamängudel (1928, 1932, 1936 ja 1948).

Kes võitis?

Pilt kujutab kõige tasavägisemat finishi MM-võistlustel Roomas — 400 m tõkkejooksus. Võiks arvata, et kuldmedali sai keskmine mees, lääne-sakslane Schmid. Kuid tegelikult ta pidi rahulduma ,,pronksiga''. Võidumeheks osutus vana veteran Moses (paremal) ajaga 47,46. Ta kaasmaalane USA-st Harris (vasakul) sai ,,hõbeda'' 47,48-ga, sama aja kui kolmanda koha omanik sakslane. Kui jooks olnuks mõned meetrid pikem, oleks võitja nimi Schmid või Harris.

Septembri keskel sai 50-aastaseks Eesti üks kõigi aegade paremaid naiskergejõustiklasi Helgi Parts. Ta on tulnud Eesti meistriks kettaheites 17 ja kuulitõukes 13 korda. Uuendanud Eesti rekordeid kettas 21 ja kuulis 7 korda ning 25 korda tulnud ,,Tööjõureservide'' üleliiduliseks meistriks. Eesti koondisesse maavõistlustel kuulunud üle 20 aasta.

Spordimärkmeid

Soome-Rootsi maavõistlusel kergejõustikus Stokholmis said soomlased tänavu hüvitust mulluste kaotuste eest. Soome meeskond võitis 210,5:197,5 ja naiskond 165:157, märkimisväärseimad tulemused olid rootslaste Wennlundi ja Borglundi 81.28 ja 80.86 odaviskes. Naiste poolel võitis Tiina Lillak 64.24-ga.

o

Norral on olnud maailmarekordimehi odaviskes (Danielson ja Pedersen), kuid uue odaga pole keegi veel 80 meetrit kätte saanud. Maa esivõistlustel püstitas Terve Hoff rekordiks 78.54.

Grand Prix '87 lõppes

Tänavune Grand Prix' (Suure auhinna) sari kergejõustikus lõpetati 12. septembril Brüsselis Ivo van Damme mälestusvõitlustel 50 tuhande pealtvaataja ees. Võistlejate hulgas oli 11 MM-võistluste kuldmedaliomanikku ning muude medalite saajaid 34. MM Roomas oli ilmselt paljudelt võtnud nende tippvormi. Ka jahe õhtu ning mitme maailmameistri puudumine andis end tunda võistluste tulemustes. Märkimist väärivad siiski Abdi Bile (Somaalia) 3.31,80 1500 meetris, Koriri (Keenia) 8.12,8 takistusjooksus ja venelase Jevsjukovi 84.02 odaviskes.

,,Suure auhinna'' võistlus koosneb 17-st etapist, kusjuures arvesse läheb viis paremat pluss lõppetapp. Tänavusteks võitjateks osutusid USA tõkkejooksja Tonie Campbell ning naistest maksimaalse punktidearvuga sprinter Merlene Ottey (Jamaika). Peapreemiaks on 25 tuhat dollarit. Mullu said need Said Aouita (Maroko) ja Jordanka Donkova (Bulgaaria).

Kanadalastest võitis Ben Johnson 200 m teise jooksu ajaga 20,76 (joosti kaks korda erivõistlejatega), P. Williams jäi kolmandaks 5000 meetris (aeg 13.31,75), samuti McKoy 110 m tõkkejooksus ajaga 13,42.

Mõni sõna ülalmainitud Ivo van Dammest. See Belgia suurjooksja võitis hõbemedalid 800 ja 1500 m jooksudes 1976. a. olümpiamängudel Montrealis. Sai surma autoõnnetusel mõned aastad hiljem ja nüüd peetakse Belgias igal aastal temanimelised mälestusvõistlused.

Kinkige sünnipäevaks
„VABA EESTLANE"

KUI VÕIDELDI KODUPINNA EEST

HARALD RIIPALU

6.

Seletasin oma adjutandile, sakslasest leitnant Schmidt'ile oma muljed ja arvamused. Tema, elukutselt kooliõpetaja, pidas inimese hingeellu tungimisest suurt lugu ja varsti oli valmis pikk seletuskiri, mis läks kõige kiiruga rügemendi poole teele.

Õhtul pimeduse saabudes, juhtus aga piinlikum lugu. Venelased üle järve panid hüürgama oma ruuporimehed ja küsisid: ,,Noh, sõbrad eestlased, kas täna öösel ka ületulijaid on? Pakkige oma asjad kokku ja astuge julgelt! Jäljed on ees, eksimist karta ei ole!'' Häbi oli küll, aga parata polnud midagi. 2. jaanuari hommikul saabus diviisiülema käskkiri. Üks selle peatükest oli pühendatud meie pataljonile ning lõppes otsusega: ,,Tühistan kogu I pataljonile lubatud korralised puhkused kuni vastava vääristuse saamiseni''.

4. Nii võetakse sõjavang

6. või 7. jaanuari paigu seisis meie pataljonil ees vägivaldse luure teostamine, mille eesmärgiks oli vange tuua. Teised pataljonid olid seda juba teinud, kuid kõik jäid ilma tulemusteta. 46. rügemendi ühel pataljonil lõppes see isegi suurte omapoolsete kaotustega.

Meie ülesanne muutus uusaasta-hommikuse vahejuhtumi tõttu nüüd veel raskemaks, sest koht, kus mul oli kavatsus luuret teha, oli järvedevaheline maakitsus ning otseses läheduses kohale, mis partisanid ületasid. Teiseks oli hulk tublisid mehi, selle ülesande jaoks kohased, vahejuhtumi tõttu diskvaltiseeritud. Käsk oli aga käsk. Teostatava luure kohta tuli teha täpne kava, peensusteni välja töötatud, juurdelisatud skeemiga. See tuli kolm päeva varem saata diviisile kinnitamiseks.

2. jaanuari õhtupoolikul olin parajasti selle kava koostamisega ametis, kui 1. kompanii ülema k.t. leitnant Adoson kõlistas ja teatas, et leitnant Käis ja Habe soovivad tungivalt minu jutule. Käskisin mõlemal tulla pataljoni staapi. Vähe aja pärast olid mehed kohal mõlemad kuidagi õnnelikult ärevad.

,,Ole nüüd täitsa mees ja ütle oma ‚jah', kui me jutu ära räägime,'' algas leitnant Käis.

,,Eks see olene jutust!''

,,Too eilne häbi tuleb maha pesta, ja juba täna. Me tahame täna õhtul minna Ivanile krae vahele.''

,,Kahekesi või? Ja, just nüüd, mõni päev enne kästud luuret! Siis on uus saun kohe hooleta. . .''

Lubage, ma seletan,'' hüppas Habe minu veel poolelioleva lause vahele, ,,see on klaar, kus ja kuidas. Ma käisin luurel''. Asi muutus huvitavaks.

,,Kus kuramuse luurel? Ise oled Adosoni valve all.''

,,Hommikul oli närv selle eilse asja pärast nii must, et tegin järve nurga taga väikese jalutuskäigu ja siin on skeem, kuidas seal kõik täpselt on. Näed, need kaks punkrit kuuluvad ühele miinipildujarühmale. Sealt tahame vangi ära tuua. Võibolla saab aga rohkem! Me läheme kolme grupiga, Käis, Toffer ja mina. Aga nüüd luba kaheksateist meest veel lisaks. Kõik muu jäta meie hooleks,'' tingis Habe oma ettepaneku lõpul.

,,Aga tegutsemiskava? Ja mida teha rügemendi ja diviisiga? Asi võib ju areneda suureks lööminguks.''

,,Rügemendile mitte ühte sõnagi! Suuremaks sõjaks minnes ütleme, et Ivanid tulid enne,'' oli vastus mu küsimusele juba valmis.

,,Näed, siit läheme läbi,'' seletas Habe oma skeemil. Üks grupp jääb siia ja varitseb vastase valvepostide seljataga. Kui taga paugud käivad, tungib see postidele kallale ja asub ise Ivani kaevikusse, hoides seega tagasitulekutee lahti. Teised kaks lähevad punkrite juurde ja võtavad, mis saab. Kümne minuti pärast peavad olema esimese grupi juures saagiga tagasi ja punuvad siis kiiresti kodu poole. Venelaste järgnedes põrutab kattegrupp neile kõva tule vastu ja tõmbub siis tagasi,'' lõpetas Habe oma operatsiooniplaani ettekandmise.

Kava näis hea, kuigi ülijulge ja ka aeg mitte halb. Selle õnnestumise korral võis loota ka diviisilt kästud luure kustutamist.

Andsin oma nõusoleku ning lisasin omalt poolt veel juurde, et minejad peavad olema kõik vabatahtlikud. Ise tulen 1. kompanii komandopunkti asja käiku jälgima. Kompanii eelpostidest, kust alaline telefoniside kompaniiga, tuleb võtta kattegrupil kaasa ülikerge kaabliga jooksev side ning mind asja käigust pidevalt informeerida, et välitida ebasoovitavaid üllatusi. Tagasitulekul kaabel lihtsalt maha jätta. Kõik omad mehed peavad tagasi tulema; kes tulija ei ole, tuleb tuua. Kell 21.15 kogu meeskonnal 1. kompanii suures punkris valmis olla.''

,,Just nii!'' ja salapärase operatsiooni juhid lahkusid rõõmsate nägudega oma ettevõtte korraldamisele.

Ilm näis olevat meie poolt. Vastu õhtut tõusis tuul ja pani metsad kohisema ning oksad kergelt naksuma. Õhus tundus sula-ilma tulekut. Lumi tõmbus pehmeks, just nagu tellitud sellisele ettevõttele.

Kell 20.00 õhtul olid kõik üksusteülemad koos ja ma seletasin Habeme operatsiooni. Alates kella 21.00-st asus pataljon ülimasse lahinguvalmuse seisukorda.

Adjutant käis närvilisena mööda punkrit ja sõnas vahetevahel: ,,Das grosse Donnerwetter! Kui see asi nüüd õnnestuks!''

Täpselt kell 21.15 astusin kokkulepitud punkrisse. Leitnant Käis esines ettekandega: ,,Löögigrupp — kaks ohvitseri, kuus allohvitseri ja kolmteist reavõitlejat väljaastumiseks valmis.''

Kõik rõõmsad poisid, kelle nägudelt võis lugeda otsustavust ja kindlust ning lootust ettevõtte õnnestumisse. Mehed kõik kuubedes, jalas kerged saapad, kaelas püstolkuulipildujad ja vöörihmal ripnemas käsigranaadid ja pussid. Löögigruppidel veel lisaks paar tugevat lõhkelaengut. Telefoni ja kaabli eest oli hoolitsetud ning korrasolek proovitud. Taskud olid tühjendatud. Dokumendid, kirjad ja paberid ning kõik muu, mis sõdurile taskuisse koguneb, lebas laual.

,,Kas kõik on vabatahtlikud kaasaminejad?'' ,,Just nii!'' kõlas ühine vastus. ,,Kellel on kartus või muidu paha eelaimus, jäägu maha!''

Niisuguseid polnud, kellel ,,kõhedaks'' läks. Oli seal mehi kokku toodud kõigist patajoni allüksusist, suurem enamik oli aga 1. kompaniist. Ka eilne õnnetu kuulipildur, kes partisane kartis, oli nende seas.

Kell 21.40 väljuti üksteise järel madalast punkriuksest ja suunduti alla järvedevahelise maakitsuse poole, saatjaiks järgivaatajate peos-hoitud pöidlad ja kõrgete mändide rahutu kohin.

Meie asusime leitnant Adosoniga teine teisele poole lauda, telefonid käehaarde kauguses. Trobikond käskjalgu istus ahju ümber suitsetamas, valmis jooksma, kui tarvis.

Järgneb

Inimesed ko

Arvo Mägi, Kolm Ko Romaan Stokholmi suv 1980. EKK 1987. 261 lk.

Arvo Mägi viljakus on tähe panuväärne, loodud ja koosta on ligi poolsada raamatut. N on mitmes zhanris, lisaks ess dekogu ja kaks ajaloolist te Sellele lisaks veel töö kriitik eesti ajalehes ilmuvate raamat retsenseerijana.

ESTO '80 on jätnud märgi koha eesti kirjandusse. On munud kaks kaunist pildialbu ja nüüd oma uue teosega on Arvo Mägi kirjeldanud selle r jutusi ühe suguvõsa kolme ge ratsiooni esindaja juures. ES pidustused on taustaks, mille p nal tehakse tähelepanek rahvusluse ilminguist mitmes olevate inimeste juures ja kas takse pidustuse sündmusi isik eluprobleemide lahendamisel.

Romaani peakujuks on en ajalooõpetaja, vanaisa seisu Paavel Koda, kelle poeg on s mepoisist tsiviilinsener Ra Koda, kel omakorda on p Madis Koda, kes teeb doktorit bioloogias. Need kolm Koda andnud romaanile pealkirja, seda võib laiendada koln kodule; arhailiselt tähendab k perekonna eluaset. Suvised elamused moodustavadki rom sisu, kus lähenetakse rahvusli tunnetamisele oma nägemis saadud kogemuste kau Pidustus, millele mõni läheneb kahtlusega, oautub s mõjuvamaks kui suudeti usku

Pidustuse ajal elatakse läbi mulugusid, mis romaani int moodustavadki. Raivo abik lahkub just selleks ajaks noor mehe, taanlase juurde, aga To tost tulnud leskproua mõi üksikut meest lohutada. Piker suhtlemiseks vahekord siisk kujune, kuna naine saabub t kui taanlane on Rootsist lahk ja viinud kaasa naiselt 50 Rootsi krooni. Abielu jätkat pärast õrnalt kasevitsaga ka mist, nagu poleks vahepeal a kesena elamist mingit põhjust remaks abielutüliks.

Noore Madis Koda tutvumi kogemused noore eesti tütarl ga, kes on just pettunud p

Kultuurimärkme kodumaalt

Sotshis asutati A.H. Ta saare muuseum. Kirjanik p omal ajal Kaukaasias te parandamisel ja nüüd, seose shi 150. aastapäevaga, raldatakse Punasel Lagedal kus A.H. Tammsaare elas p se ajal. Hoone asub kol mesinduse katsesovhoosi ma ja selles elasid majandi inim Toetades muuseumi asut mõtet leidis sovhoosi juh võimaluse elanike paigutan teise kohta ja vabastada ümberkohendamiseks. Se sõitis Eestist sinna grupp kes puhkuse ajal tahtsid and panuse A.H. Tammsaare muuseumi loomisele. Kauk viibimise ajal külastati ka ja Salme külasid, otsides Tammsaare-aegseid eseme

kirjandus • kunst • muusika

Inimesed kolmes kojas

Arvo Mägi, Kolm Koda. Romaan Stokholmi suvest 1980. EKK 1987. 261 lk.

Arvo Mägi viljakus on tähelepanuväärne, loodud ja koostatud on ligi poolsada raamatut. Neid on mitmes zhanris, lisaks esseedekogu ja kaks ajaloolist teost. Sellele lisaks veel töö kriitikuna eesti ajalehes ilmuvate raamatute retsenseerijana.

ESTO '80 on jätnud märgitava koha eesti kirjandusse. On ilmunud kaks kaunist pildialbumit ja nüüd oma uue teosega on ka Arvo Mägi kirjeldanud selle mõjutusi ühe suguvõsa kolme generatsiooni esindaja juures. ESTO pidustused on taustaks, mille pinnal tehakse tähelepanekuid rahvusluse ilminguist mitmes eas olevate inimeste juures ja kasutatakse pidustuse sündmusi isiklike eluprobleemide lahendamisel.

Romaani peakujuks on endine ajalooõpetaja, vanaisa seisuses Paavel Koda, kelle poeg on soomepoisist tsiviilinsener Raivo Koda, kel omakorda on poeg Madis Koda, kes teeb doktoritööd bioloogias. Need kolm Koda ongi andnud romaanile pealkirja, kuid seda võib laiendada kolmele kodule; arhailiselt tähendab koda perekonna eluaset. Suvised läbielamused moodustavadki romaani sisu, kus lähenetakse rahvuslikule tunnetamisele oma nägemise ja saadud kogemuste kaudu. Pidustus, millele mõni alul läheneb kahtlusega, oautub siiski mõjuvamaks kui suudeti uskuda.

Pidustuse ajal elatakse läbi armulugusid, mis romaani intriigi moodustavadki. Raivo abikaasa lahkub just selleks ajaks noorema mehe, taanlase juurde, aga Torontost tulnud leskproua mõistab üksikut meest lohutada. Pikemaks suhtlemiseks vahekord siiski ei kujune, kuna naine saabub tagasi kui taanlane on Rootsist lahkunud ja viinud kaasa naiselt 50.000 Rootsi krooni. Abielu jätkatakse pärast õrnalt kasevitsaga karistamist, nagu poleks vahepeal armukesena elamist mingit põhjust suuremaks abielutüliks.

Noore Madis Koda tutvumine ja kogemused noore eesti tütarlapsega, kes on just pettunud pärast pikemaajalist vahekorda oma sheffiga, ongi suurem tulemus pidustuse mõjudest. Tekib teatud rahvuslik ärkamine, mistõttu tütarlaps riietub rongkäiguks eesti rahvariideisse. Rootsi noorte suhtlemine ilmneb kahe noore kogemusist, milles seksuaalsed tungid ja nende lahendamine on saanud igapäevaselt mõistetavaks, niiöelda bioloogiliselt oluliseks, sest sugutungi mahasurumine võib tervisele olla kahjulik, mida ometi keegi ei taha teadlikult esile kutsuda. Aga autoril on veel üks aspekt selles, ta näeb kahe eestlase suhtlemises ESTO '80 mõjutusi, sest rahvuslus tähendab, et „eesti noored hoiavad kokku, käivad koos ESTO'l, räägivad eesti keelt ja magavad ka ühes. Rahvuslikult nagu eesti noorte kohus" (lk. 241). Sellist vaadet pole siiani ESTO organiseerijad veel oma eelreklaamides kasutanud. Autor läheneb neile kirjeldusile siiski mõistva asjalikkusega nagu see rootsi ühiskonnas mõnekümne aastaga on omaseks saanud. Mujal maadel pole sellele veel järele jõutud, isegi mitte nn. „seksuaalrevolutsiooni" aastail. Ka on siiani olnud omane skaudilaagreis õpetatud elutarkus, et eesti tüdruk on püha ja puhas. Temal võib kõige rohkem käest kinni hoida. Suudki anda ei tohi, kõnelamata muust, (lk.244), mis vist on kaudselt põhjuseks, et minnakse võõrastega Rootsis samboks (= kooseluks) ja mujal abiellutakse.

A. Mägil on eriti ladus, ja voolav stiil, mis lugemise kergeks teeb. Lühikesed rütmikad laused, intriigi arendavad dialoogid ja sellega seoses huumorimeel, teeb ta loomingu lähedaseks. Uues teoses on isegi tüpograafiline tähepilt iseloomustama pandud kolme tegelase vanuseastet; vanimale kuuluvad peatükid on juba tuntumas trükikirjas, vahepealsel uuemate poole kalduv ja noorim on üsna tänapäevases veidi kandilises tähepildis. Nii võib kirjanik koguni trükitehnikat kasutada oma tegelaste ajajärgu iseloomustamisel. Jutta Kleini kaanekujundus on mõneti värskem kui on olnud muudel EKK väljaandeil.

HANNES OJA

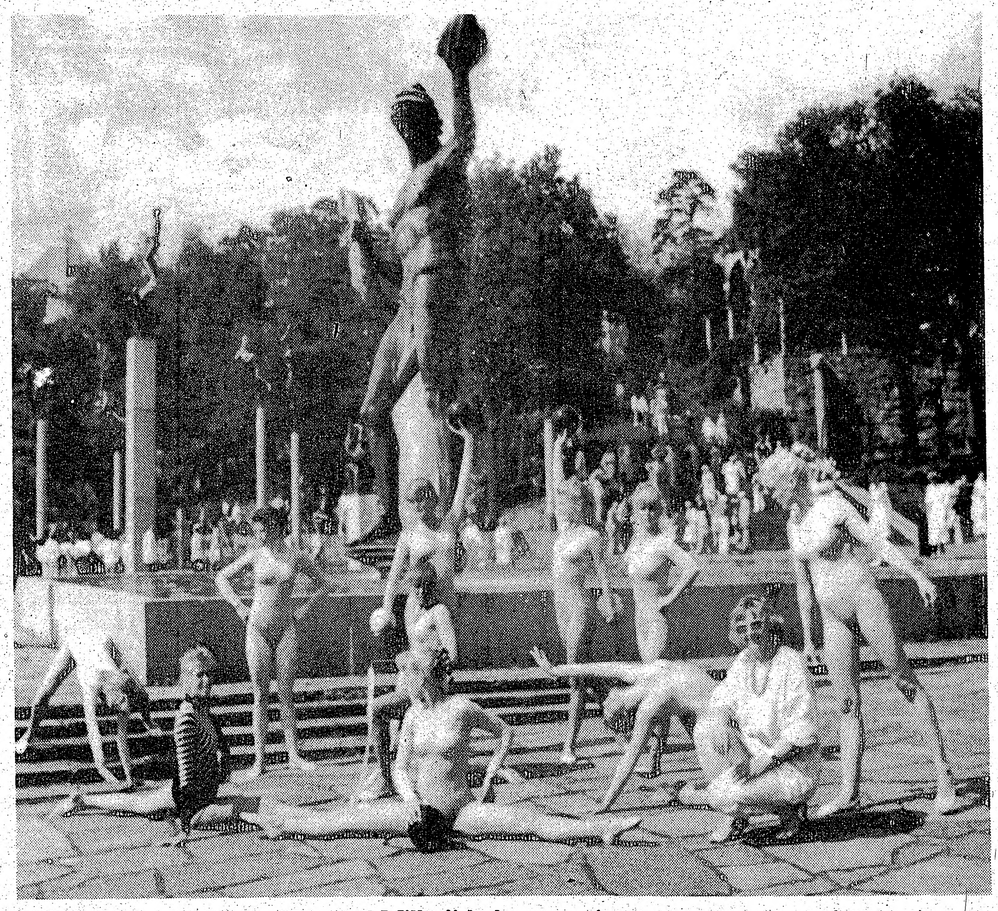

Kalev-Estienne esinemas Lidingö Milles'i kultuurpargis. FOTO TRUMMER

Kultuurimärkmeid kodumaalt

Sotshis asutati A.H. Tammsaare muuseum. Kirjanik puhkas omal ajal Kaukaasias tervise parandamisel ja nüüd, seoses Sotshi 150. aastapäevaga, korraldatakse Punasel Lagedal maja, kus A.H. Tammsaare elas puhkuse ajal. Hoone asub kohaliku mesinduse katsesovhoosi maa-alal ja selles elasid majandi inimesed. Toetades muuseumi asutamise mõtet leidis sovhoosi juhtkond võimaluse elanike paigutamiseks teise kohta ja vabastada maja ümberkohendamiseks. Selleks sõitis Eestist sinna grupp noori, kes puhkuse ajal tahtsid anda oma panuse A.H. Tammsaare majamuuseumi loomisele. Kaukaasias viibimise ajal külastati ka Sulevi ja Salme külasid, otsides seal Tammsaare-aegseid esemeid ja lindistades kirjanikuga kohtumiste meenutamisi.

o

Augustis alustati Otepääl Mats Traadi romaani „Tants aurukatla ümber" filmimist. Filmimine toimus Otepääl Linnamäe orus, Pühajärve pargis ja Valguta ümbruses. Filmis osaleb üle poolesaja otepäälase eesotsas Otepää Rahvateatri peanäitejuhi Kalju Ruuveniga. 1971. aastal ilmunud teos heidab pilke maa ja inimese suhetele ühiskondlike olude teisenemisel Eesimesest maailmasõjast tänapäevani. Kirjaniku ajalooline romaan „Karukell, kurvameelsuse rohi" ilmus tänavu läti keeles.

o

Eesti koori- ja orkestrijuhtide seminarlaager peeti tänavu Vigalas. Osavõtjate arv on rekordiline, üle 500. Põhitähelepanu oli pööratud koori- ja orkestritööle. Osavõtjad moodustasid seitse koori ja puhkpilliorkestri 31-e uue koorilaulu ning arvukate puhkpillilugude läbitöötamiseks. Kõik autorid olid ka ise kohal. Kooriliikumise ja -õpetuse uusi suundi Eestis ja piiri taga tutvustasid T. Kaljuste ja V. Tormis; viimane luges ette äsja Viinist saadud kirja, millega Eesti Kooriühingule teatati tema vastuvõtust Rahvusvahelisse Koorimuusika Föderatsiooni (IFCM). Seminar lõppes Vigala parki äsja ehitatud uuel laululaval toimuva kontserdiga, mida juhatasid K. Areng, V. Loogna, S. Mellik, O. Oja, H. Põhi, A. Sööt, V. Uibopuu, H. Valmer, A. Üleoja, J. Variste ja G. Ernesaks.

Kultuuriuudiseid Oklahomast

Uus Neustadti internatsionaalse kirjandusauhinna zhürii on moodustatud. Iga kahe aasta tagant jagatava auhinna uus zhürii, mille liikmed esitavad kandidaadid 1988. a. väljaantavale kirjandusauhinnale, on moodustatud ja asunud zhürii alalise esimehe „World Literature Today" toimetaja luuletaja Ivar Ivaski juhatusel tööle. Uues zhüriis on Rumeenia luuletaja Andrei Codrescu, Rootsi kirjanik Lars Gustafsson, Prantsuse kirjanik ja kirjandusteadlane Raymond Jean, Barbadose romaanikirjanik ja luuletaja George Lamming, Leedu (USA) kirjanik Algirdas Landsbergis, Prantsuse luuletaja ja soome-ugri uurimuste keelteinstituudi esimees Jean-Luc Moreau, Brasiilia kirjanik Nelida Pinon, Austria luuletaja Jutta Schutting, Inglise luuletaja Jon Silkin, USA kirjanik Susan Sontag ja Singapori luuletaja Edwin Thumboo. Igale liikmele on antud viis kuud töödega tutvumiseks.

Seekordne laureaat on kümnes. Auhinda on selle ajaga hakatud pidama tähtsuselt järgmiseks Nobeli auhinnale internatsionaalses kirjanduselus. Rahvusvaheline aastati uuenev zhürii tagab isegi autoriteetsema valikuprintsiibi. See on taganud seni maailma silmapaistvamate kirjanike auhindamise, keda Nobeli auhinna toimkond on osalt uuesti krooninud.

o

Tulsas, Oklahomas ilmuva kirjandusajakirja „Nimrod" tänavuses kevad/suvi numbris on avaldatud Ivar Ivaski luuletus „Finnish variations" koos Ivaski kunstitööga „Ultima Thule II", 1981. aastal loodud kollaazhiga.

o

Itaalia kirjandusajakiri „L'Ozio" avaldas Margherita Guidecci tõlkes Ivar Ivaski luuletused tema ingliskeelsest luulevihikust „Snow lessons", mis ilmus 1986. aastal.

Luuletuste juures tutvustatakse Ivar Ivaskit eesti luuletaja, kunstniku ja kriitikuna, kes on moodsate keelte professoriks Oklahomas ja kes aastast 1967 on internatsionaalse kirjandusajakirja „World Literature Today" toimetaja, Neustadt'i kirjandusauhinna zhürii alaline esimees. Temalt on itaalia keeles varem ilmunud luureraamat „Il libro della veranda" (Milano 1985), esimene sektsioon „Verandaraamatust" Roberto Sanesi tõlkes.

USA leedulastel on Chicagos juba 33 aastat ilmunud veerandaastati väljaantav ingliskeelne kultuuriajakiri „Lituanus". Tänavuses kolmandas numbris on avaldatud Astrid Ivaski luuletusi ja proosapoeeme. Osa neist autori poolt läti keelest tõlgitud, teised tõlkinud läti keelest Inara Cedrias, üks otse inglise keeles kirjutatud.

Samas numbris on Ivar Ivaski „About accents and other poems"; kaks otse inglise keeles kirjutatud, neli luuletust „Verandaraamatust", mis Astrid Ivask on tõlkinud eesti keelest.

Leedu ajakiri näib andvat tähelepanu ka oma lähemale naabrile — Lätile, avaldades kolm artiklit: „What's „instant coffee" in Latvian", „The Ancient Latvian religion — dieturiba" ja „Latvian folk history".

o

Ivar Ivaski toimetusel ilmuvas internatsionaalses ajakirjas „World Literature Today" on tehtud kokkuvõte balti kirjanduse üle viimase 20 aasta jooksul avaldatud retsensioonidest. Aastail 1968—87 on tähelepanu leidnud 255 eesti raamatut, neist 93 läänes ja 162 idas ilmunud. Lätlaste osas on need arvud 217, läänes 106, idas 111 ja leedulastel 228, läänes 127, idas 101. Kokku on selle aja jooksul 80-es numbris ilmunud 700 retsensiooni, mida tuleb pidada eestlasest toimetaja teeneks. Peale retsensioonide on antud välja erinumber „A look at Baltic Letters Today".

HO.

Uus „Eesti Kiriku" number

Eesti Evangeeliumi Luteri usu Kiriku häälekandja „Eesti Kiriku" tänavuses kolmandas numbris on avaldatud Ülo Saare „Jumala sõna ja kogudus", Karl Lippingu „Ärge jätke maha oma jumalateenistusi, kooskäimisi ja palveosadust", „Palve kodumaa maavarade pärast", „Eesti rahvuslik suurvaim Villem Reiman", Ivar Ivaski luuletus „Paar lauda", Olaf Sild kirjutab „Usupuhastuse tulek Liivi- ja Eestimaale", Eenok Haameri „Pühapäevane hardushetk" (Volgogradi oblastis), „Hando Mugasto viimne sõit Tallinna" ja tema puulõige „Kirikuline (1930), Hugo Lepnurme „Johannes Kappelist kui muusikust", Velly Verevi luuletus „Võib helde käega kõike välja anda", süünipäeva kirjutisi, teateid Usuteadusliku Instituudi tööst, Saksamaa, Kanada, USA ja Rootsi koguduste tegevusest ning kommenteeritakse Viivi Luige tähelepanu äratanud raamatut „Seitsmes rahukevad". Illustratsioonideks vanu gravüüre Eestist ja Dürerilt.

Ristsõna nr. 1405

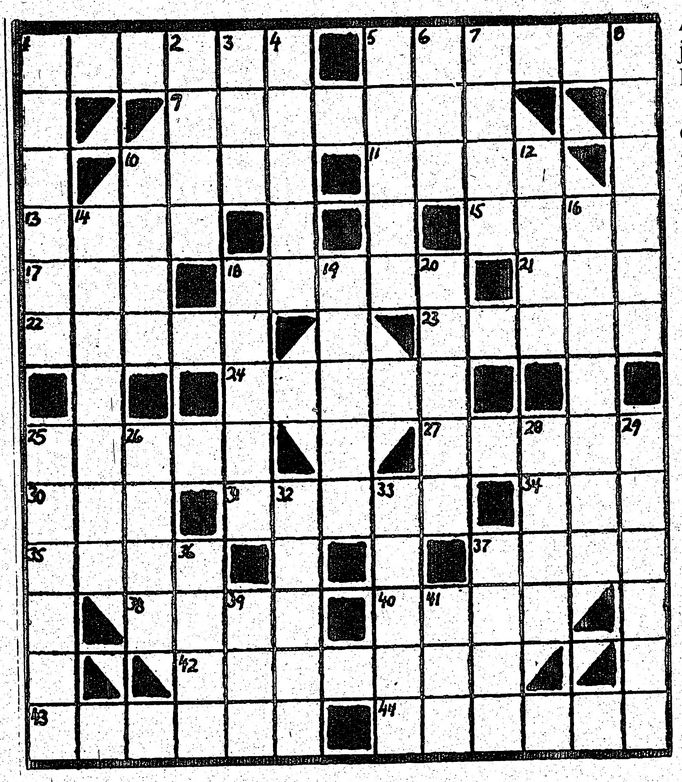

PÕIKREAD: 1. II maailmasõja alustaja, 5. Koer häälitses, 9. Juhtiv tegelane, 10. Asula 11. Kleepaine, 13. Teatud mõõteriist, 15. Tütarlaps, 17. Eksistents, 18. Metall, 21. Mehenimi, 22. Kaalub palju, 23. . . . Rõõm — omaaegne eesti ajakiri, 24. Väga vana, 25. „Sänna laulik", 27. Kiskja, 30. Kolmikvokaal, 31. Põlev gaas, 34. Lapsevanem, 35. Sama mis NSVL, 37. Haagike õngekonksu küljes, 38. Muutmatu, 40. Shakespeare'i draamakuju, 42. Hinnet andma, 43. Tihti, 44. Õhu osa.

PÜSTREAD: 1. Tööriist. 2. *Sugulane*, 3. *Asi*. 4. *Teatud kindlas* paigutuses, 5. Naisenimi, 6. Kolm esimest vokaali, 7. Virk, töökas, 8. Nii . . . — selline, 10. Lause osa (grammatikas), 12. . . . kond — grupp inimesi, 14. Solvamine, 16. Protsentides arvestatav kasu hoiuselt, 18. Mitte see, 19. Nais-üliõpilaskorporatsioon, 20. Esimene eestlasest olümpiamedali võitja, 25. Lugupidamine, 26. Jalats, 28. Triip, 29. Riigi esindaja, 32. Riik Euroopas, 33. Ühe usundi jumal, 36. Loodusenähtus, 37. Peakate, 39. Küsimus, 41. Armas inimene.

RISTSÕNA NR. 1404 LAHENDUS

PÕIKREAD: 1. Carmen, 6. Taipan, 12. Ingel, 14. Marmara, 15. C, 16. Kalu, 17. Telk, 19. On, 20. Ee, 21. Vannutama, 25. Mason, 26. Tau, 27. Krai, 28. Oinas, 29. Saarland, 30. Ets, 31. Vilnius, 32. Evi, 33. Iiii, 34. Issake, 37. Kiirustama, 41. SS, 42. Puuke, 43. Salat, 45. Lassie, 46. In, 47. Erie, 48. Ii, 49. Diletant, 54. Tik, 55. Kaamel, 56. Natuke.

PÜSTREAD: 1. Cicero, 2. An, 3. Meltsas, 4. Elu, 5. Nutan, 6. Tal, 7. A.R., 8. Ime, 9. Pae, 10. A.R., 11. Nanaid, 13. Garantii, 14. Mentaliteet, 16. Kemi, 18. Kuuris, 19. Omaniku, 21. Vos, 22. Naan, 24. Aras, 27. Kl, 29. Siiski, 30. Evis, 31. Viu, 32. Ekslik, 33. Iru, 35. Sale, 36. Eideke, 38. Asi, 39. Manna, 40. Tartu, 42. Pada, 44. Tiik, 45. Lia. 45a. Si, 50. Le, 51. El; 52. An, 53. Tt.

Heinsoo Insurance Brokers Ltd.

Eesti Majas
Toronto, Ontario M4K 2R6
958 Broadview Ave, ruum 202,
Telefon 461-0764

INTRA Independent Travel Retailers Associated

Your Host Travel Agency (1986) Ltd.

EESTLASE REISIBÜROO

MIRIAM ISBERG ANDERSON, C.T.C.

President

Woodside Square Mall, 1571 Sandhurst Circle (McCowan & Finch
Scarborough, Ontario, Canada M1V 1V2
416-298-2160

Avatud nädala sees 9:30—9:30
laupäeval 9:30—5:30

INDIVIDUAAL- JA GRUPIREISID ÜLE MAAILMA

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE

HOGAN GM

Chev Olds Limited

5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9

PAUL JUTTUS

Müük ja rentimine

Tel. 291-5054, kodus 423-5716

Karl Laantee 60

2. oktoobril täitus Washingtonis Ameerika Hääle eesti osakonna juhatajal ja peatoimetajal Karl Laanteel 60-nes eluaasta.

Karl Laantee võib tagasi vaadata laiaulatuslikule karjäärile nii rahvusvahelises kiriklike organisatsioonide ja otseses kirikutegevuses — ta on olnud eesti luteri kogudusi teenimas nii Buenos Aireses kui ka Lõuna-Rootsi koguduses, samuti eesti avalikus elus kui põhimõttekindel rahvuslik võitleja.

Nii oli loomulik, et ta oma Rootsis viibitud aastatel oli just kodumaakomisjoni abiesimees Rootsi Eestlaste Esinduses. See mitmepalgeline tegevus oli taustaks tema kutsumisele juhtima Voice of America eestikeelseid saateid.

Karl Laantee on sõna tõsises mõttes „self made man", kuna ta mobiliseerituna lennuväe abiteenistusse 1944 a. sügisel juba 17-aastasena sattus Saksamaale, kaugele kodutalust ja omastest Elva vallas, kus ta sündis ja mille läheduses Tartus ta „treffoonias" oli õpingutel.

Kui varsti sõda lõppes, oli ta esimeseks mureks gümnaasiumi lõpetamine. See toimus aprillis 1947 Augsburgi eesti gümnaasiumis, kust tee edasi viis Erlangeni ülikooli usuteaduskonda. DP-laagri-aastatel oli noor Laantee aktiivne eesti elus, eriti skautluses tegevjuhina ja rahvusvaheliste sidemete organiseerijana Eesti Skautide Keskbüroo asjaajajana. 1949 a. septembris lahkus Laantee Saksamaalt USA-sse, olles saanud stipendiumi ülikooliõpingute jatkamiseks. 1952 lõpetas New Yorgi Wagner College'i ajaloo ja humanitaarteaduste alal, ent jatkas siis Erlangenis alustatud usuteaduslikke õpingid Philadelphias Luteri Teoloogilises Seminaris, mille ta a. 1955 lõpetas magistri kraadiga. Oli Eesti üliõpilaskond USA-s ja Eesti üliopilaskond välismaal esimeheks. Õpingute finantseerimiseks töötas ta Free Europe'i uurimisosakonnas ja raamatukogudes ning tegi kaastööd Ameerika Häälele.

Vaimulikuks õnnistati Karl Laantee USA Luteri Kiriku teenistuses New Yorgis 17. apr. 1955, kusjuures ordineerimisel EELK-d esindas praost Hinno. Paigutati Ameerika Kiriku kolme koguduse vaimulikuks Virginia osariiki, kust ta aga kutsuti misjoniõpetajaks a. 1956. Selles tegevuses oli ta viis aastat Argentiinas, aidates seal organiseerida EELK Buenos Airese Reformatsiooni kogudust, milline tema eestvõttel sai välise abiga ehitada ka oma kiriku. Karl Laantee teenis ka eesti kogudust Brasiilias.

Pärast seitset aastat kirikuõpetajana jatkas K. Laantee enda täiendamist usuteaduses ja poliitilistes teadustes New Yorgis ja siis aastast 1963 Stockholmi ülikooli välismaalaste erikursusel, kus ta saavutas a. 1966 MSSc (Sotsiaalteaduste magistri) kraadi. Samal aastal sai ta New Yorgis Columbia ülikooli usuteaduslikus seminaris Master of Sacred Theology teadusliku kraadi.

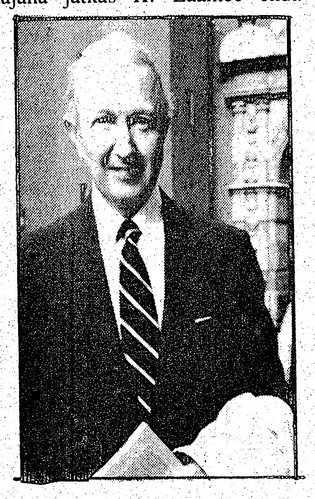

Karl Laantee

Rootsist saadeti Laantee USA kirikuteliidu poolt juhtima Church World Service abistamistegevust Peruus, kus ta direktorina pidi administreerima kõike sotsiaalset ja humaanset abi USA-st. Kuna ta korraldas ka USA valitsuse abi, oli tal diplomaadi staatus.

Pärast teenistust aastatel 1966—1970 läks ta Ameerika Maailmamisjoni teenistusse Montevideosse Uruguais, kus ta oli rektor Oikumeenilises Instituudis. Sealt tuli ta a. 1973 Rootsi, kus ta oli uurijana Wenner-Gren Center'is ja hiljem Lõuna-Rootsi EELK koguduse õpetajaks Lundis.

Sellelt kohalt kutsus mõne aasta möödumisel tema Washingtoni Voice of America, asetades tema õlgadele eesti osakonna juhtimise. Töö, milles on talle kasuks olnud mitmekülgsed teadmised õpingutelt paljudel aladel, erakordselt suured rahvusvahelised ja mandritevahelised eesti kontaktid, rääkimata tegevusest kodumaa küsimustega Rootsis Esinduse juures. Kuna tema tegevus ulatub eetri kaudu ka kodumaani, siis järjekindlad pahandamised okupatsiooniteaves kriipsutavad alla, et ta on oma tööd hästi teinud.

Akadeemiliselt kuulub juubilar korporatsioon Rotalia vilistlaskonda.

EPL/JUHAN KOKLA

Erika Salumäe võistlemas Los Angeleses.

Los Angeles värises

ESimesel oktoobril täpselt kell 7.42 hommikul, kui lapsed olid teel kooli, teised tööle ja kodused jõid tassi kohvi hakkas jalgealune kõikuma — tunne oli nagu maja kiiguks. Los Angelese piirkonda, keskpunktiga Whittier linn, tabas maavärisemine tugevuses 6,1 Richteri skaalal.

Nagu kuulda, pääsesid eestlaste kodud. Juhtusid tavalised asjad, nagu lillepotid läksid ümber, köögi-kapi uksed lendasid lahti, raamaturiiulid koos raamatutega eemaldusid seintest ja kellel oli ujumisbassein, seal vesi aina kees. Los Angelese piirkond aga sai kannatada üle 45 miljoni dollari väärtuses varanduse-kaotust ning Ühendriikide president Ronald Reagan ja California osariigi kuberner George Deukmejian kuulutasid Los Angelese piirkonna „õnnetuspiirkonnaks". Selle tõttu saavad ärid ja eraisikud laenata odava protsendiga raha, et parandada maavärisemise poolt tehtud kahjusid.

Whittier on üks vanemaid Los Angelese piirkonna äärelinnu ja sealse „kesklinna" ehitused on telliskivist, mis kergesti lagunevad maavärisemise puhul.

Uued kõrgehitused Los Angelese kesklinnas on ehitatud vastavalt rullide peale ja need ehitused tulid läbi heas vormis. Samuti rullivad hästi kaasa puuraamistikust ja krohviga kaetud majad. Siiski said kannatada osariigi ülikool (kahju 30 miljonit) linna raekoda ning vanemad ajaloolised ehitused. Väikesel arvul sai surma ka inimesi. Esimene neist jäi ülikoolis langeva seina alla, teise kohal varises tunnel kokku ning mõned ehmatasid nii, et said südamerabanduse. Peale maaväringu kannatas Los Angeles veel erakordse kuumus-laine all, kus ligi nädal oli temperatuur üle 100 Fahrenheidi kraadi. Sellises olukorras saabusid Los Angelesse võistlema jalgratta-sõidu sportlased Venemaalt ja ka Balti riikidest, sõites ameeriklaste vastu.

Võistlused toimusid 3. ja 4. oktoobril Kalifornia ülikooli maaalal, Dominiquez Hills'is, Carsonis. Balti riikidest oli eestlanna Erika Salumäe juba varem maailma-meister ja kaks leedulast, Guntautas Umeras ja Gintas Perkonis, olid sedasama. Erika Salumäe võitis kergesti ka seekord ning ta loodab osa võtta Olümpia-mängudest Söulis, Koreas.

Ajakirjandusel oli võimalus võistlejatega vähe kõnelda. Tuli välja et Erika Salumäe oli enne Los Angelest viibinud veel Colorados. Ta on 25 aastat vana ja väikese kasvuga. Jalgratta-sõitu hakkas alles harrastama 19 aastaselt ema juures Elvas. Ta on aga sündinud Pärnus ja hiljuti sai korteri Tallinna. Et hoida ennast vormis, tuleb 4—5 tundi päevas treenida ja isegi lumega 3 tundi.

Võistlejad saabusid Los Angelesse 30. septembril ja elasid kaasa maavärisemise, mis oli veidi hirmutav. Elamus aga ei seganud Erikat ja ta tõi N. Liidule jälle esimese koha. Võistlejatel oli ka võimalus grupiga külastada Disneylandi ja teisi vaatamisväärsusi ning nautida ookeani sooja vett.

V.P.

Buenos Aires tähistas juub

Eesti kogudused eestl Ameerikas

Buenos Aires'es asuv E tähistas hiljuti piduliku jui nendat aastapäeva. Teenisi Jaanus Saksamaalt ning le stituudi õpilane Gunnar M

Külalistena viibisid koh Argentiina Ühendatud Luteriu Kiriku president Raul Denunci Lutheran Church in America v lismisjonäride kohalik esime pastor Lazlo von Hefty ni Buenos Airese luteriusú praost Ault. Kohal olid ka kõik elusol vad endised esimehed: Eva Talvari, Kalju Allik ja End Oraste ning praegune esinai Helju Särgava. Pidulikule teen tusele järgnes koosviibimine ki ku saalis, koguduse naisrii kostitamisel. Kõnelesid Särgava; õp. Jaanus, kes an edasi ka peapiiskop K. Veemi t vitused, lektor G. Mölder ja te rida külalisi, nii kohalikkude e organisatsioonide kui ka kirik ja koguduste nimel. Kirjali tervitasid koguduse hooldaja, Tõnis Nõmmik ja piiskop K Raudsepp Kanadast n koguduse esimene hingekarja õp. Karl Laantee Ühendriikid

Buenos Airese Reformatsi Kogudus asutati pärast mitm katsetusi aastal 1957, ameerik argentiina luteriusu kirikute k abil. Eeltööde läbiviijaks koguduse esimeseks esimehek Luterliku Maailmaliidu koh esindaja, Andres Pirk, k teeneks oli ka see, et amee kirik läkitas Argentiinasse jonäriks USA-st õpetaja Laantee, kes sai Buenos Aires Sao Paulo koguduste rajaj Karl Laantee teenis Lõuna-A rikas 1957—62, tema ametiaj eestvõttel püstitati Olivose ee na kogudusele ilus ja mo Jumalakoda.

Järgmiseks eesti õpeta Buenos Aires'es oli Hugo Ja Saksamaalt. Õp. Jaanus r pärast sõda Saksamaalt Aust liasse, kust pärineb tema teo giline haridus. Teenis alg eestlasi Austraalias, õppis Saksamaal ning saabus siis gentiinasse. Ka tema amet

E.E.L.K. Reformatsioo

os Angeleses.

s

ommikul, kui lapsed
l tassi kohvi hakkas
maja kiiguks. Los
ier linn, tabas maa-
l.

na, et parandada maa-
poolt tehtud kahjusid.
on üks vanemaid Los
piirkonna äärelinnu ja
esklinna" ehitused on
st, mis kergesti
maavärisemise puhul.
rgehitused Los Ange-
klinnas on ehitatud
rullide peale ja need
lid läbi heas vormis.
livad hästi kaasa puu-
st ja krohviga kaetud
ski said kannatada osa-
l (kahju 30 miljonit)
oda ning vanemad aja-
nitused. Väikesel arvul
ka inimesi. Esimene
ilikoolis langeva seina
kohal varises tunnel
g mõned ehmatasid nii.
idamerabanduse. Peale
u kannatas Los Angeles
rdse kuumus-laine all,
adal oli temperatuur üle
nheidi kraadi. Sellises
saabusid Los Angelesse
jalgratta-sõidu sportlas-
aalt ja ka Balti riikidest;
eriklaste vastu.
ed toimusid 3. ja 4.
Kalifornia ülikooli maa-
niniquez Hills'is, Car-
ti riikidest oli eestlanna
umäe juba varem maail-
r ja kaks leedulast,
Umeras ja Gintas
olid sedasama. Erika
võitis kergesti ka see-
ta loodab osa võtta
-mängudest Söulis.

ndusel oli võimalus
ga vähe kõnelda. Tuli
Erika Salumäe oli enne
lest viibinud veel Colo-
on 25 aastat vana ja
kasvuga. Jalgratta-sõitu
les harrastama 19 aasta-
juures Elvas. Ta on aga
Pärnus ja hiljuti sai kor-
na. Et hoida ennast vor-
b 4—5 tundi päevas
isegi lumega 3 tundi.
ad saabusid Los Ange-
septembril ja elasid
aavärisemise, mis oli
mutav. Elamus aga ei
Erikat ja ta tõi N. Liidule
ese koha. Võistlejatel oli
alus grupiga külastada
ndi ja teisi vaatamisväär-
nautida ookeani sooja

V.P.

Buenos Airese kogudus tähistas juubelit

Eesti kogudused eestluse kantsid Lõuna-Ameerikas

Buenos Aires'es asuv E.E.L.K. Reformatsiooni kogudus tähistas hiljuti piduliku jumalateenistusega oma kolmekümnendat aastapäeva. Teenisid koguduse endine õpetaja Hugo Jaanus Saksamaalt ning lektor, E.E.L.K. Usuteadusliku Instituudi õpilane Gunnar Mölder.

Külalistena viibisid kohal Argentiina Ühendatud Luteriusu Kiriku president Raul Denuncio, Lutheran Church in America välismisjonäride kohalik esimees pastor Lazlo von Hefty ning Buenos Airese luteriusu praost J. Ault. Kohal olid ka kõik elusolevad endised esimehed: Evald Talvari, Kalju Allik ja Endel Oraste ning praegune esinaine Helju Särgava. Pidulikule teenistusele järgnes koosviibimine kiriku saalis, koguduse naisringi kostitamisel. Kõnelesid pr. Särgava, õp. Jaanus, kes andis edasi ka peapiiskop K. Veemi tervitused, lektor G. Mölder ja terve rida külalisi, nii kohalikkude eesti organisatsioonide kui ka kirikute ja koguduste nimel. Kirjalikult tervitasid koguduse hooldaja, õp. Tõnis Nõmmik ja piiskop Karl Raudsepp Kanadast ning koguduse esimene hingekarjane, õp. Karl Laantee Ühendriikidest.

Buenos Airese Reformatsiooni Kogudus asutati pärast mitmeid katsetusi aastal 1957, ameerika ja argentiina luteriusu kirikute kaasabil. Eeltööde läbiviijaks ja koguduse esimeseks esimeheks oli Luterliku Maailmaliidu kohalik esindaja, Andres Pirk, kelle teeneks oli ka see, et ameerika kirik läkitas Argentiinasse misjonäriks USA-st õpetaja Karl Laantee, kes sai Buenos Airese ja Sao Paulo koguduste rajajaks. Karl Laantee teenis Lõuna-Ameerikas 1957—62, tema ametiajal ja eestvõttel püstitati Olivose eeslinna kogudusele ilus ja moodne Jumalakoda.

Järgmiseks eesti õpetajaks Buenos Aires'es oli Hugo Jaanus Saksamaalt. Õp. Jaanus rändas pärast sõda Saksamaalt Austraaliasse, kust pärineb tema teoloogiline haridus. Teenis alguses eestlasi Austraalias, õppis edasi Saksamaal ning saabus siis Argentiinasse. Ka tema ametiaeg kestis viis aastat, siis pöördus ta tagasi Saksamaale. Kolmandaks koguduse hingekarjaseks saabus Kanadast õp. Tõnis Nõmmik, kes oli varem Argentiinas elanud ning valdas kohalikku keelt. Õp. Nõmmiku ametiajal muretseti kogudusele nägus kirikla, taaselustati pühapäevakool, laulukoor ja skautlik liikumine ning kaks noormeest alustasid usuteaduslikke õpinguid kohalikus luteriusu seminaris.

Neljandaks eesti õpetajaks, 1970—74, oli õp. Hendrik Laur USA-st, kes momendil teenib Seattle'i eesti kogudust. Hendrik Laur on jäänud koguduse ajalukku suure laulumehena. Viiendaks koguduse hingekarjaseks oli üks ülalnimetatud noormeestest, praegune Stokholmi peapiiskopliku koguduse õpetaja Ingo-Tiit Jaago. Õp. Jaago oli noorena tegev skautluses ning sai oma usuteadusliku hariduse Facultad Luterane de Teologias, Argentiinas. Valiti õpetajaks Stokholmi ning lahkus Argentiinast 1985.

Kogudusel algas raske aeg, kuna uut hingekarjast ei olnud silmapiiril. Koguduse hooldajaks jäi alguses ungarlasest eestlaste sõbr õp. L. von Heftey, kogudust asus teenima n.n. lektorina endine esimees Andres Pirk. E.E.L.K. Konsistooriumi poolt määrati Kanadas asuv Hamiltoni koguduse õpetaja Tõnis Nõmmik, üks koguduse endistest vaimulikkudest, koguduse hooldajaks, ülesandega külastada eesti kogudusi Lõuna-Ameerikas vähemalt kord aastas. Jaanuaris 1987 suri lektor A. Pirk ja lahkunu kohale asus, lektorina, kohapeal hinnatud noortejuht ja luuletaja Gunnar Mölder. Lektor Mölder astus kohe E.E.L.K. Usuteadusliku Instituudi õpilaseks ning tänu peamiselt kanada ja ameerika eesti koguduste toetusele, viibis juunis-juulis 1987 Torontos ja USA-s, et võtta osa Usuteadusliku Instituudi tööst ning tutvuneda E.E.L.K. koguduste tegevusega. Kuna uus lektor on alles keskealine, akadeemilise haridusega ning kohapeal väga hinnatud tõsise eestlase ja usuinimesena, loodab kogudus et Taevaisa annab temale palju aastaid teenida eestlasi Lõuna-Ameerikas.

Koguduse organistideks on olnud prl. L. Pukits, hr V. Radamus ja prl. L. Laks. Algaastatel tegutses kohaliku Eesti selts ,,Estonia" juures laulukoor V. Radamuse juhatusel, 1967—72 topeltkvartett E. Talvari juhatusel. Solistidest paistavad välja Argentiina riikliku sümfooniaorkestri kontsermeister Lemmi-Reet Vilms, Liidi Laks, V. Radamus jt.

Eesti kogudused Lõuna-Ameerikas on olnud ja on ka nüüd eestluse peamisteks kantsideks. Loodame, et nad püsivad ka edaspidi tugevatena.

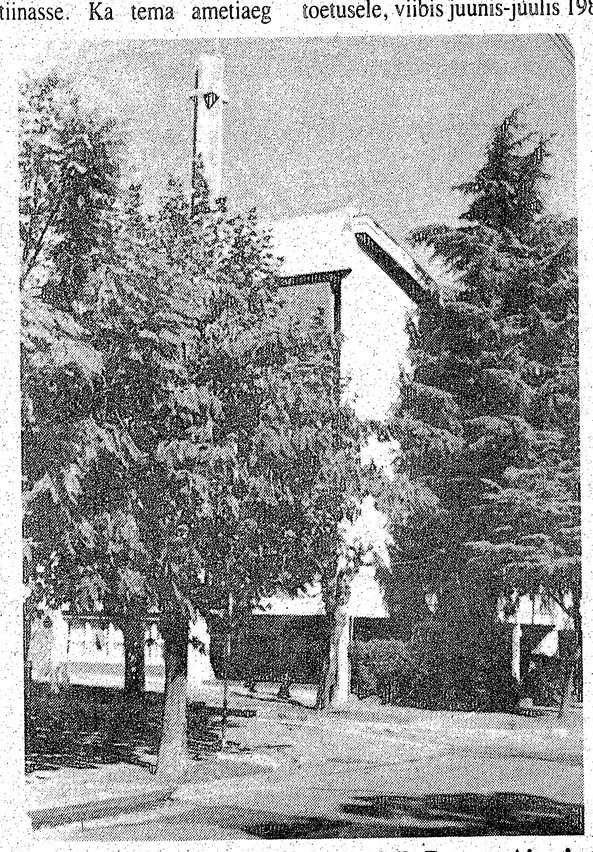

E.E.L.K. Reformatsiooni koguduse kirik Buenos Aires'es.
Foto: G. Mölder

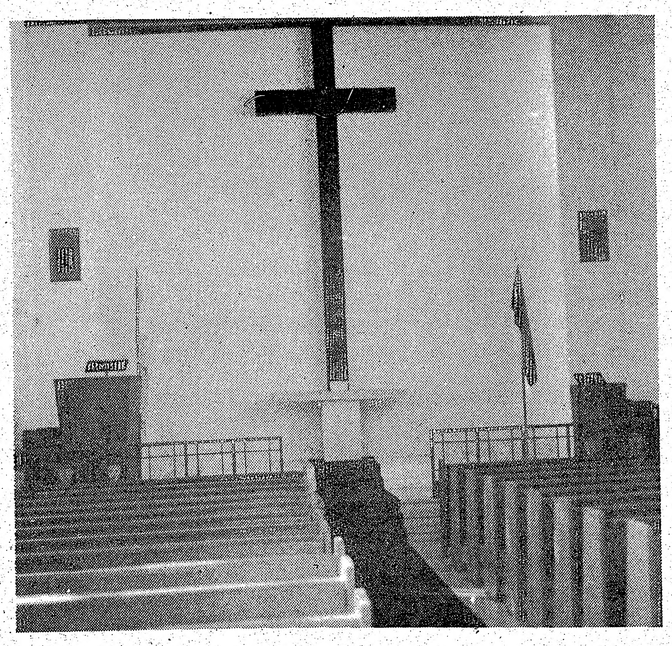

Sisevaade Buenos Aires'e eesti kirikust. Foto: G. Mölder

Läkitus usupuhastusepäevaks

„Ja tema käes oli avatud raamatuke" Ilm. 10:2

Usulisel tegevusväljal ajalugu tunneb väga mitmeid suurnimesid, kuid Martin Luther on teisest hoopis erinev. Kristlik maailm oma 1400 aastasel tegevusperioodil jäädvustas ajaloo lehekülgedele nimed nagu Chrysostom (347—407), Augustine (354—430), Thomas Aguinas (1225—1274), John Wyclif (1320—1384) ja Thomas a Kempis (1380—1471). Terve Euroopa elas kristliku maailma valguses. Ehitati katedraale, mis tänaseni on jäänud turistidele huviobjektiks. Katoliku kirikukord oli peensuseni välja töötatud. Kõik need, kes julgesid suud avada valitseva korra või õpetuse üle, kuulutati valeõpetuse levitajateks ja põletati tuleriidal, nagu Hus, Savonarola ja Tyndale. Aga Martin Luther pääsis sellepärast, et tema pooldajate hulk kasvas tohutu kiirusega ja Tema nähtamatu käsi hoidis teda.

Mis tegi Martin Lutheri erinevaks, oli tema avastus Piiblitõdedest, kuidas pärida lunastust. Luther leidis, et hingerahu saavutamiseks on vaja rahu Jumalaga usus Jeesusesse Kristusesse, „kelle läbi me nüüd oleme ka usus saanud ligipääsu sellele armule, milles me nüüd oleme ja kiitleme Jumala au lootusest", Ro 5:1, 2. Mitte inimese poolt üles seatud doktriin, vaid Jumala sõna on ainuke — SOLA SCRIPTURA — millele peame toetuma õndsaks saamiseks, sest kirjutatud on: „Aga kui meie käime valguses, nõnda nagu Tema on valguses, siis on meil osadus üksteisega ja Jeesuse Kristuse, Tema Poja veri puhastab meid kõigest patust" 1. Joh. 1:7.

Luther tuli arusaamisele, et mitte tegude läbi vaid Jumala armust võime pärida lunastust. „Sest teie olete armust õndsaks saanud usu kaudu ja see pole mitte teist enestest, see on Jumala and, mitte tegudest, et ükski ei saaks kiidelda", Ef. 2:8, 9. Seda Lutheri doktriini tunneme meie kui SOLA GRATIA — ainult Jumala armust.

Luther avastas veel kolmanda tõe Piiblist, SOLA FIDE või AINULT USU LÄBI. „Inimene mõistetakse õigeks usu läbi, lahus käsu tegudest" Ro. 4:28.

Luther, põhjalikult uurides Pauluse kirja roomlastele, avastas uue tee õndsusele: Kes usub Jeesusesse Kristusesse, see elab igavesti, ehk ta küll sureb.

E. HEINSOO
abipraost

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
SEINAST-SEINA JA LAHTISED
ERIK LOKBIK — 447-9834

OPTIK RATAS
219 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONTARIO M4K 1N2
465-6251

Täidame täpselt igat liiki prilli-retsepte, näit. „cataract" tüüpi. Suur valik lasteraame, spordi kaitseprille ja parimas kvaliteedis päikeseprille.
Raamid peamiselt Euroopast, alates $12.— kuni $200.—
Hinnaalandus kaasmaalastele 10%
Täidame ka kodumaiseid retsepte ja soovikorral saadame ära.

Lugejakiri

Selle ajalehe veergudel ilmus 6. oktoobril artikkel „Vabadust Ida-Euroopale", mis on tõige saksakeelses ajakirjas „Paneuropa" avaldatud Henrich (Heikki) Tanni artiklist.

Artikli sissejuhatavas osas, kus autor kirjeldab oma perekonna saatust ja mainib, et ta isa oli Eesti poliitikamees ja ta arreteeriti nõukogude võimude poolt 17. juunil 1940. On mõistetav, et viie aastane poeg isiklikult vaevalt võiks mäletada isa täpset arreteerimise aega, kuid antud daatum ei vasta tõsioludele.

Isiklikult saabusin Hiiumaale mainitud aasta septembri lõpul. Enne minu kohale jõudmist, algusaeg teadmata, töötas baaside ehitustööde Putkaste ehitusplatsi kontoris asjaajana ja raamatupidajana Heinrich Tann, keda tundsin juba 1930. algaastatest ja juhuslikust kohtasin ka hiljem ülikoolis. Kohtasin H. Tanni mitmel korral nimetatud kontoris, kus ta liiga julgelt kritiseeris kehtivat korda. Mäletavasti tema arreteerimine toimus mõnel ajal novembris. Temale oli eraldi Tallinnast saadetud järgi paat NKVD meestega. Arvatavasti sai talle eriti saatuslikuks, et ta julges uue võimu poolt lavastatud riigikogu valimistel kandideerida vastaskandidaadina. Enne valimisi tühistati teatavasti kõikide vastaskandidaatide esitamiskirjad.

EST

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

Uus tehnoloogia

(Algus lk. 1)

rahalisi tehinguid sooritada automaatkassade kaudu teiste pankade, trust-kompaniide ja ühispankade juures ilma isiklikult meie ühispanka tulemata.

Liikmete huvidele ja vajadustele vastu tulles on panga juhatus otsustanud lisaks teisipäeva ja neljapäeva õhtustele panga lahtioleku tundidele lisada ka laupäeva hommikupoolse lahtioleku kella 10-st e.l. kuni kella l-ni p.l., millise ajavahemiku kestel on võimalik sooritada selliseid pangaoperatsioone nagu raha sissemaksmine ja väljavõtmine. Laupäevane lahtiolek on ette nähtud 1. oktoobrist kuni 30. aprillini.

Lõpuks mõned arvud esimese üheksa kuu operatsioonide kokkuvõttena. Panga üld-sissetulek on $2.028.137, kulud kogusummas $1.686.743. Tulude postis moodustuvad suuremad sissetulekud hüpoteekide protsentidest $1.198.802 ja investeeringutest $620.536. Kulude poolel on suuremad summad: hoiuste intressid — $1.160.145 ja operatsioonide kulud $392.313.

Kui panga liikmete arv viimastel aastatel paljude surmajuhtumite tõttu mõningal määral väheneb, siis käesoleval aastal näitab see rõõmustaval kombel juurdekasvu aasta alguse 5002 liikmelt 5039 liikmele septembrikuu lõpuks. Juurdekasv on seega 37 uut liiget, millest võib järeldada, et nooremad generatsioonid hakkavad üha suuremal määral hindama eesti rahaasutuse tegevust eesti ühiskonna majanduslikes huvides ja liituvad Toronto Eesti Ühispangaga.

KAUAAEGSET SÕPRA

Elmo Piil'i

mälestavad kurbuses

KARIN BRAMBAT
AVO KIMMEL abikaasaga

KALLIST SUGULAST

Arnold Teern'i

mälestavad kurbuses

ARVI RAUDOJA abikaasaga
MATI RAUDOJA perega
KALEV RAUDOJA perega
JÜRI RAUDOJA perega
RUTH RAUDOJA
SUGULASED Kodu-Eestis

Tänuavaldus

Südamlik tänu õp. A. Taulile, organist dr. R. Toile, Toronto Eesti Segakoori esimees A. Kelderile, sugulastele ja sõpradele, kes minu armsa abikaasa

THEODOR ALLIK'u

tema viimsele puhkepaigale saatsid lillede, leinakaartide ja kuulutustega lohutust osutasid.

VILMA ALLIK

Endist Ottawa Eesti Täienduskooli juhatajat

Elmo Piil'i

mälestavad leinas

EESTI ÕPETAJATE ÜHING KANADAS
TORONTO EESTI SELTSI TÄIENDUSKOOLID

R.S. KANE LTD.
6150 Yonge Street (lõunapool Steeles Avenue'd)
North York, Ontario M2M 3W9
Tel. (416)221-1159

WASHINGTON (AP) — USA pealinnast teatatakse, et Ühendriikide „esimese leedi" Nancy Reagani ema, 91-aastane Edith Davis, suri Phoenix's, Arizona osariigis, rabanduse tagajärjal.

Pihelgad jõudsid Rootsi

Rõõmus, kuigi pikast teekonnast väsinud, perekonnapea Peeter Pihelgas, tegi teisipäeval, 6. oktoobri hilisõhtul ise Värtani sadama tolliväravad lahti, et alustada koos perekonnaga autol lühisõitu oma kodupaika, Helenelundi aedlinna, põhja pool Stockholmi.

Vahetult pärast saabumist Siljaliini valge parvelaevaga Turust toimunud intervjuud võtsid oma aja, nii et rootsi tolliametnikud heaks arvasid rahulikult lahkuda, jättes saabujad ja tervitajad omapead. Õnneks olid raudväravad kinni ainult keti ja haagiga! See oli vast ehk Tiina, Valdeko ja Vello Pihelgaste esimene mulje siinsest „avatud ühiskonnast". . .

Tallinnast pühapäeva õhtul Helsingi välja sõitnud abikaasat ja kahte poega kohtas Peeter juba Helsingi sadamas. Sinna olid kaasa sõitnud ka õhtuleht „Expresseni" reporterid.

Tulemuseks oli põhjalik kahelehekülјeline reportaazh teisipäevases „Expressenis" paljude fotodega õnnelikust, pisarateni liigutatud perekonnast sadamas ja hotellitoas, kus joodi „tere tulemast" vahuveini, soome limonaadi ja maitsti eksootilisi puuvilju nagu banaane, viinamarju, virsikuid ja kiwisid, mis Eesti pole just argipäeva toit, lisab „Expressen".

Tiina jutustas rootsi reporterile, et teda vallandati osakonna juhataja kohalt — ta on lõpetanud Tallinna Polütehnilise Instituudi tsiviilinsenerina ehitusalal — kui ta andis sisse palve maalt lahkumiseks. Ta sai koha parkide valitsuses poole palgaga endisest.

Nüüd tunneb Tiina suurt kergendust, et pole tarvis laste eest üksinda kogu vastutust kanda.

Sadamas olid vastas „Eesti Päevalehe" esindaja kõrval Rootsi Televisiooni reporterid. Otse tollihoone läheduses toimuski esimene TV-intervjuu Rootsi pinnal mis edastati juba samal õhtul.

„Eesti Päevalehele" ütles Tiina Pihelgas, et Tallinna sadamasse oli tulnud suur hulk saatjaid ja et toll neid üldse ei kimbutanud.

Rootsi TV-mehe küsimusele, mis siis lõpuks põhjustas nõukogude ametivõimude järeleandmiste väljasõidu asjas, vastas Pihelgas, et ta on tänulik oma lähematele sõpradele, rootsi rahvale, Välisministeeriumile ja mõnedele poliitikuile väsimatu abi ja moraalse toe eest. Ta lisas, et küllap siinne avalik arvamine ikkagi tugevat survet nõukogude võimudele avaldas.

Uut elu perekonnaga Rootsis alustab Peeter kõigepealt poegade, 11-aastase Valdeko ja 7-aastase Vello panemisega Eesti Kooli Vanalinnas, kuhu poisid juba on registreeritud. Nagu teame, sai Peeter Pihelgas hiljuti ka Rootsi kodakondsuse. Ta on siin lõpetanud erikursuse elektroonika alal ja töötab ühes inglise firmas oma kodupaiga lähedal. Demonstreerimise ja plakatidega seismise siinse nõukogude suursaatkonna ees lõpetas ta suvelõpul, kui temale saatkonna poolt lubati perekonna väljasõitu Tallinnast korraldada lähema paari kuu jooksul. Pihelgas kirjutas juunis palvekirja ka Mrs. Nancy Reaganile, kui viimane siin külaskäigul viibis. Kuivõrd tema palvekiri perekonna väljapääsu mõjutas, pole tänaseni teada.

KARIN SAARSEN

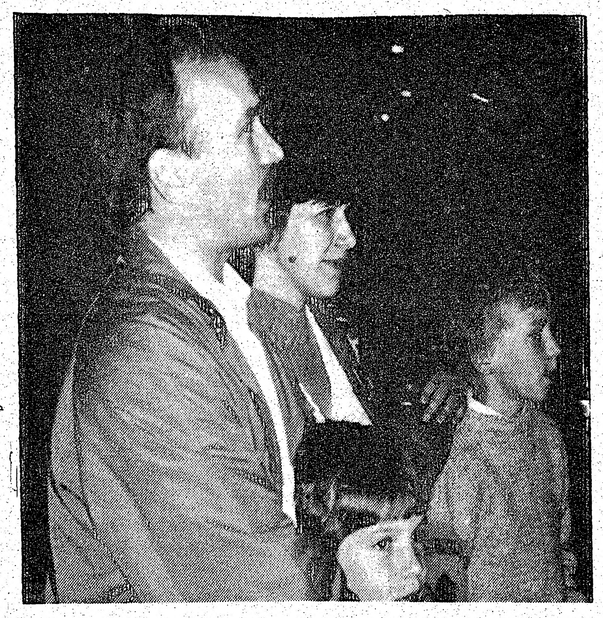

Perekond Värtani sadamas. Vasakult Peeter Pihelgas abikaasa Tiinaga, nende ees pojad Valdeko ja Vello.

Foto: Karin

Lahkus meie armas

Irene Kõiv

Surnud 19. oktoobril 1987 Plymouth, Indianas

Mälestavad

META POHLAK
ELMAR ja AINO PÄHN
ROBERT ja VELLY RAAG
ELSA VELLNER
NELLI VOORO perekonnaga

Endist lugupeetud juhatuseliiget

Elmo Piil'i

surnud 24. oktoobril 1987

mälestab leinas

ST. CATHARINES'e EESTI SELTS

Ootamatult lahkunud armast sõpra

Elmo Piil'i

mälestavad leinas

L. E. TABOLA
F. KOGER perekonnaga
O. POLTOV perekonnaga

Lugupeetud krundiomanikku Jõekäärul

Walter Koppel'it

mälestab

ÜHING EESTI SUVEKODUD JÕEKÄÄRUL

Surma läbi lahkus m

Uud

Sündinud
Surnud 8. oktoobr

Ootamata lahkunud

Valdek

Ootamata surnud t
head sõpra

Arn

sündinud
surnud 23. o

mä

GARDE

FTD Teleflora

• North York Centre
• Kojuviimine Suur-T
• Aktsepteeritakse kr
Värsked ja esmaklas
KUNSTKÄSITÖID KI
PUUNIKERDUSED, K

Eestlaste poolt eel

M

Matusemaja on üle
sama perekonna poolt
niseeritud avarad ruun
parkimiseruumi.

ROSA
FUNER

T.L. MO

467 Sherbour

Surma läbi lahkus meie armas vilistlane

Uudo Sumeri

Sündinud 24. augustil 1915 Tartus
Surnud 8. oktoobril 1987 San Franciscos, Kalifornias

Sügavas leinas mälestab

Korporatsioon SAKALA

Ootamata lahkunud armast

Valdeko Reikman'i

mälestavad sügavas leinas

MAI ja HARRY RAUDVEE
ASTA ja JUHAN HANSEN

Ootamata surnud tublit kaasmaalast ja alati abivalmis head sõpra

Arnold Teern'i

sündinud 21. aprillil 1934 Saaremaal
surnud 23. oktoobril 1987 Kitcheneris, Ont.

mälestavad kurbuses

VOLDEMAR KANGRO abikaasaga
ILMAR KAO abikaasaga
VERONIKA KÖBLER
WOLDEMAR LEMBER abikaasaga
ALBERT NIGOL abikaasaga
VILLEM VIIA

GARDENIA FLOWERS & GIFTS

5165 YONGE ST
WILLOWDALE, ONT.
M2N 5P5
733-4515 733-4516

Teleflora

- North York Centre subway jaama juures
- Kojuviimine Suur-Torontos ja üle maailma
- Aktsepteeritakse krediit-kaarte

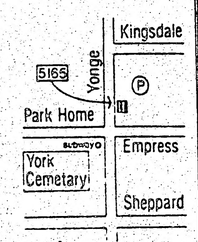

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
KUNSTKÄSITÖID KINKIDEKS: EHTED, MEREVAIK, NAHKTÖÖD, PUUNIKERDUSED, KERAAMIKA. Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T.L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS & PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 782-0485 või 447-2017

TOOMAS ÕUNAPUU
B.A., B.P.E., LL.B.
ADVOKAAT—NOTAR
129 John Street,
Toronto, Ont. M5V 2E2
Telefon 597-1714

Tõnu Toome, B.A.Sc., LL.B.
Mihkel Holmberg, B.A. LL.B.
TOOME, PEASE & HOLMBERG
Advokaadid-notarid
Yorkdale Place,
1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 785-5550
kodus 762-2367

Martin Erik Tiidus,
B.A., LL.B.
HARRIS, BARR
ADVOKAADID—NOTARID
39 Queen St., St. Catharines,
Ont., P.O. Box 366, L2R 6V7
Tel. (416)688-9411,
õhtuti (416)834-0007

ENN ALLAN KUUSKNE
B.M., LL.B.
ADVOKAAT—NOTAR
Uus aadress: BELL, TEMPLE,
SUITE 1401, 7 KING ST. E.
TORONTO, ONT. M5C 1A6
TEL. 365-1442

ANDRES OLVET,
LL.B.
Advokaat-notar
Bigelow, Hendy, Shirer & Uukkivi
789 Don Mills Rd.
Tel. 429-3110

Eesti toitude valmistamine
kui endal ei ole aega . . .
MEIE VALMISTAME
Peod, pulmad, matused
TIIU ROISER —
tel. 492-7614; 485-9886

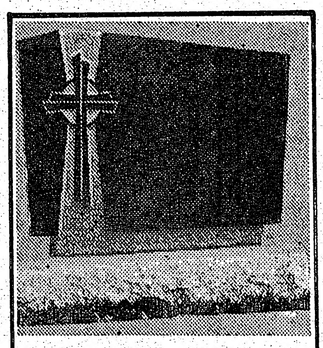

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St. Toronto,
Ont. M4S 1Z9
Davisville & Eglintoni vahel)
Tel. 487-2147

Leinateateid

Helsingis Soomes suri 26. juunil Meta Koel; sündinud 1915. Kõnnus.

Fort Collinsis USA-s suri 4. juunil Magda Millistfer.

Stokholmis Rootsis suri 17. juulil August Reimets, sündinud 1908 Pärnumaal.

Kristdalas Rootsis suri 16. aprillil Sälme Hunt, sündinud 1911 Võrumaal.

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAR C.A.
Chartered Accountant
181 University Ave., Ste. 1202
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
INSURANCE BROKERS
1482 Bathurst St., 4 Kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

AINUKE EESTI LILLEÄRI

AARDVARK

736-1170
Kodus 223-0201
AARDVARK FLORIST LTD

1065 STEELES AVE. W.
NORTH YORK, ONT.
M2R 2S9

Omanik LINDA SEPP
Avatud 7 päeva nädalas. Lillede koju viimine.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$60.—	$80.—
Poolaastas	$34.—	$44.—
Veerandaastas	$18.—	$23.—

TELLIMINE I KLASSI POSTIGA (kiripostiga):
KANADAS:
Aastas $111.—, poolaastas $60.— ja veerandaastas $31.—
USA-s:
Aastas $115.—, poolaastas $62.— ja veerandaastas $32.—
VÄLJASPOOL KANADAT LENNUPOSTIGA:
Aastas $140.—, poolaastas $75.— ja veerandaastas $40.—

Aadressi muudatus $1.—. Üksiknumbri hind 70 centi.

Pangatshekk või rahakaart kirjutada FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata
VABA EESTLANE
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavaline / kiripostiga alates .....
..... 19..... Tellimise katteks lisan $ .....
siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga.
(Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi: .....
Aadress: .....
.....
.....

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 29. oktoobril 1987 — Thursday, October 29, 1987

Südamesoe kodusaarte õhtu

Kuuendat korda toimus Toronto Eesti Baptisti koguduses kodusaarte õhtu. Seekord täitsid osavõtjad 300-lise istmekohaga kiriku, olles kogunenud kodusaarte mälestuslike tunnete kutsel.

Õhtu avas „Saarte Lauljad" nimeline koor, lauldes Marika Wilbiksi juhatusel kolm hoogsat laulu. Pärast vahepealset koguduse pastori Kaljo Raidi tervitust ja Armilde Meiusi luuleettekannet lauldi veel kaks laulu. Saatsid klaveril Charles Kipper, mõnda ka orelil Peter Kaups ja mõnda koguduse liikmeist keelpillide mängijad. 30-liikmeline koor oma hoogsa ja vaimustava lauluga soojendas kohe kirikuliste südameid.

Pastor K. Raid tervitas Eesti saartelt pärit poegi ja tütreid, soovides, et õhtu julgustaks eestlasi suuremaks armastuseks nii kodumaa kui ka Jumala vastu.

A. Meiusi, kes alles kolm aastat tagasi saabus Torontosse, rääkis kohanemisraskusist siinsesse ühiskonda, mille pinnale esitas tagasivaatava luulevormilise „Ilus oled Saaremaa".

Vennad bariton Jaan ja bass Kalle Medri laulsid kaks duetti, neid saatis Charles Kipper. Meeldiva jõulisusega tõlgitsesid nad usulise motiiviga laule.

Salme Kokamägi-Tamm luges kaks katket tema õe Taimi Kokamägi-Proosi äsjailmunud memuaarteosest oma isast misjonärpastor-jutlustaja Hendrik Kokamägi väga vaheldusrikkast elust. Samuti mälestati eelmisel nädalal lahkunud hiidlasest koguduse liiget Meeli Sadulat, kelle mälestuseks laulis koor.

Tervitusi kirikulistele tõi Hiidlaste Seltsi poolt esimees Edgar Liik, soovides et need ilusad õhtud edasi kestaksid. Ta pidas tähtsaks seda, mida oleme kodumaalt südames kaasa toonud, mitte mida kohvritega. Selgitades kodu mõistet, ta ütles, et see annab alati sooja tunde; selline tunne jääb ka kodusaarte õhtust, millega ehitame silla kaugel olevate kodude ja kodumaa vahele.

Lõpuks pidas kodumaalt siin olev vaimulik Helari Puu kõne, käsitledes inimese südame ahelais olemist, millest Jumala abiga võib vabaks saada.

Pärast kirikulist osa pakkus koguduse naisring kõigile allkorruse saalis kohvi ja andeid rikkalikult laualt. Kingitusena osavõtjaile jagati ajakirja „Usuränduri" numbreid ja vaimulike kõnedega helilinte.

H.

Vändra Gümnaasiumi 65. aastapäeva pühitsemisest osavõtjad Torontos, 10. okt. 1987. Istuvad: Heldi Vastopä (Kull), hr. Lepiksaar, Inge Kuutan (Jürisson), Linda Tammela (Adamson), piiskop Karl Raudsepp, pr. Raudsepp, Juta Järv, (Mets), Elma Vaino (Koppel), Arnold Kontus. Seisavad: Vaiki Melts (Martinson), hr. Järv, Leida Radosavljevic (Niinemäe), Ellen Lepiksaar (Kanklin), Magda Järviste (Sahk), Endel Ainsaar, Salme Siirdmaa (Ester), Lehta Männik (Ennist), Vaike Sprague (Jensen), Lembit Jänes, Anette Koppel (Reimann), pr. Toome, Meeri Jänes (Koppel), Heino Toome, Mare Laan (Paalse), Silva Pool (Johanson), Jaan Kuutan, pr. Kontus, hr. Vastopä, Aino Lukk (Vain), hr. Sprague, Endel Pool. Pildilt puudub Aleksei Koppel.

Sündmuste kalender

• *Neljap., 1. okt. kuni laup., 31. okt. EKKT XXXII Sügisaastanäitus. Northern District Library — Stairwell Gallery, 40 Orchard View Blvd., Toronto.*

• *29. oktoobrist kuni 17. novembrini O. Timmase akvarellide näitus „Wilderness Forms". Karney Daniels Gallery, 11 Yorkville Ave. Avamine neljapäeval, 29. okt. kell 5-9 õ.*

• *Neljapäeval, 29. okt. kell 7.30 õ. Eesti Majas T.E. Aiandusklubi loeng — M. Lepik.*

• *Reedel, 30. okt. Tartu College'is kell 20.00 AK Mardipidu.*

• *Pühapäeval, 1. novembril kell 12—4 Eesti Maja keskmises saalis Gaidlipkond „Põhjala Tütred" Jõululaat.*

• *Pühapäeval, 1. nov. pärast jumalateenistust Peetri koguduse näitemüük.*

• *Pühapäeval, 1. nov. kell 3 p.l. Eesti Majas Eesti Invaliide Toetava Naisringi Moenäitus.*

• *Esmaspäeval, 2. nov. kell 19.30 Eesti Majas Majandusklubi loenguõhtu — mag. A. Kimmel „USA-Kanada Vabakaubandus".*

• *Reedel, 6. nov. kell 2 p.l. Eesti Majas Arville Pusträm-Uus'i kunstinäitus, avatud ka laup. ja pühapäeval.*

• *Lana Kasak'u sulekunstinäitus 6., 7. ja 8. novembril Edwards Gardens, 777 Lawrence Ave. E.*

• *Laupäeval, 7. novembril kell 7 õ. Hiidlaste Mardipidu Eesti Majas.*

• *Pühapäeval, 8. nov. Eesti Rahvusteater — Oskar Lutsu „Tagahoovis".*

• *Pühapäeval, 8. nov. kell 1 p.l. Eesti Majas Maakondliku Esinduskogu Rahvustoitude Pärastlõuna.*

• *Pühapäeval, 8. nov. kell 15.30 Castle Frank High School aulas O. Lutsu „Tagahoovis", Eesti Rahvusteater.*

VALVEARST NÄDALALÕPUL

31. okt. ja 1. november
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

7. ja 8. novembril
dr. J. Marley, tel. 921-7777

14. ja 15. novembril
dr. T. Maimets, tel. 469-1322

21. ja 22. novembril
dr. A Rebane, tel. 461-6383

Tänuavaldus

Eesti Abistamiskomitee ja „Ehatare" avaldavad südamlikku tänu lahketele annetejatele, usinatele abistajatele ja nendele paljudele külalistele, kes looside ostmisega ja einelaua külastamisega aitasid kaasa meie loterii edukaks kordaminekuks.

Eriline tänu kuulub kunstnikele: Bishop, Käärid, Lee, Reidak ja Timmas ja järgmistele ettevõtetele: Anvil Jewellery Ltd. Ellis Flowers, Gardenia Flowers, Meie Elu, R. Pilvet, J. Ratas, H. Rooneem's Bakery Ltd., The Skandinavian Shoppe, Triinu ja hr. Tiemanile ja pr. Rünkile, kes kõik meie loteriid rikastasid oma väärtuslike annetustega. Samuti täname ettevõtteid: Broadview Delicatessen, Hillside Bakery, Nutra Catering Inc., H. Rooneem's Bakery Ltd., Viking Foods & Delicatessen ja pr. Dimitroffi, kes oma lahkete annetustega meie einelauda varustasid.

E.A.K. ja EHATARE Juhatus

Välja võtmata on loosid: rohelised piletid #84, #3, #72, roosa pilet #9, sinised piletid #83 ja #61. Kätte võib neid saada Ehatarest.

„VABA EESTLASE" juures hiljuti joonealusena ilmunud

TAUNO VAIDLA

„LÄBI UDU"

broshüürina.

Hind $4.00, saatekulu $1.00

Müügil VABA EESTLASE talituses.

EUROOPALIKULT ELEGANTNE MÖÖBLIÄRI

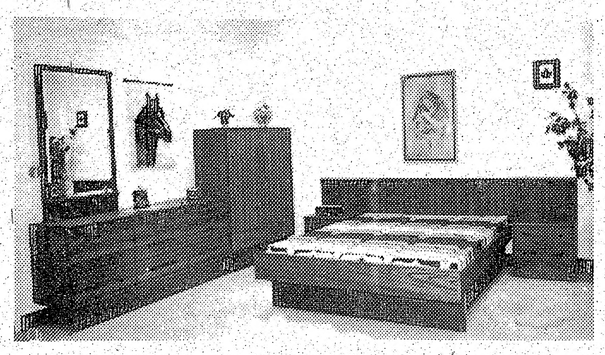

TULGE JA KÜLASTAGE MEID

SÄÄSTKE RAHA!

Rikkalikus valikus elutoa-, magamistoa-, söögitoa- ja lastetoamööbleid. Kõik kõrgekvaliteedilised tiikpuust, palisandrist (rosewood) või tammest.

Palju muud kodu kaunistamiseks: põranda-, laua- ja laelambid, stereod, videokabinetid, riiulid jm.

Kõrge kvaliteet. Eeskujulik teenindamine. SOODSAD HINNAD.

Modern Trend Interiors

7310 WOODBINE AVE. — MARKHAM — PÕHJA POOL STEELES AVE. — Tel. 475-6337, 491-0178

Avatud: esmasp., neljap. ja reedel 10—9, teisip., kolmap. 10—6, laup. 10—5.